

პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა

K 24.367/3

K 24-367
3

სამედიკო საბუნების
ბავთმეცნიერება
ქუთაისი

3. ნახში

ცისკარი

(ლექსები)

მასში შესყვილი გამოცემა
ი. გომარტელის წინასიტყვაობით და
ავტორის სურათით.

ქუთაისი
ფურცებისა და კარნაქსოვის სტამბა
1908

სპეგ-2020
შეგთქმ
78

ცენტრალური ქაღალის მატარებელი და ქაღალდ-გაზოთების კანცლარია

„ივერეთი“

წინანდელი „ქოლხიდა“ ქუთაისში

აუწყებს მკითხველ საზოგადოებას, რომ ამჟამად წლის ივლისიდან რეგულარულ კანცლარიაში (ალექსანდრეოვის ქ. № 5), ისე მისვლენ იქაინი ადგილზე დედასის „წიგნების შეკრები“ ვაგზალზე იყიდება ყველა ადგილობრივი და საცხადო გაზოთები და იუბილანსული ქაღალდები. ვისაც სურს სის-ტრემატორათ მიიღოს საცხადო გაზოთები, საჭიროა წინ-დაწინ ჩაეწეროს კანცლარიაში.

კანცლარია ღებულთს მთელ გაზოთინისათვის:

1. „ სელისმთქრას ყველა ადგილობრივი და საცხადო ქაღალდ-გაზოთებზე საწოდებელი ფასებში.
2. „ ყოველგვარ განცხადებებს გაზოთებში და-სასცხადო სსვადსსვად დაწესებულებათა, სასწავლებლების, საჯარო ფირმების და კერძო პირებისას.
3. „ ლეგალურ წიგნებს, სურათებს, ღია მ-რათებს და პოტრეტებს საკომისიით შეკრ-თილს.
4. „ „წიგნების შეკრები“ ვაგზალზე ღებულთს ყველა საამბროვო წიგნებს, რუსულ, და-რთულ და სომხურ ენებზე.

№ 3

№ 3

საამდროვე საბუნებისმეტყველო
„ქოლხიდა“

—::: ქუთაისში. :::—

3. ლუბაძე

სიხარბი

(ლექსები)

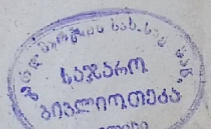
*კ 24.367
3*

მესამე შეესუილი გამოცემა

ქუთაისი

ფურცლისა და კარნაუხის სჯამმა
1908

ს ი მ ლ ე რ ა .

ზოგი კაცი ობობას გავს,
მახვს აგებს მრავალ გვარსა,
იმით იჭერს და სისხლსა სწოვს
მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა...

ზოგი კაცი მელასა გავს,
ენა-ტკბილობს ყოველ ჟამსა,
მით ხიბლავს და საფლავს უთხრის
მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა...

ზოგი კაცი ასპიტ გველს გავს,
საქმეს სჩადის საზიზღარსა,
არვის ზოგავს, სუყველას კბენს
მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა...

ცაო, ცაო, დაიქექე,
რისხვის ზარი დაეც თავსა,
ვინც ლალატობს განურჩევლათ
მტერს, მოყვარეს, მეგობარსა!..

ნ ა წ ყ ვ ე ბ ი .

მობას, ერთობას, სიყვარულს
დაეუდგათ ტახტი ქებული,
ზედ დავსვათ ერთათ სამივე,
ცით უხვათ მაღლით ცხებული.

მტრობა, ძულემა, შური-კი—
ჩვენ შორის გამეფებული —
ძირ-ფესვიანათ ამოვფხვრათ,
ღვთისაგან შეჩვენებული.

ნ ა წ ყ ვ ე ბ ი .

ულის სიღრმეში იმედი
თანდათან ძლიერდებაო,
ნუ გეშინიანთ, ჩაგრულნო,
თქვენთვისაც გათენდებაო!..

სიყვარული სძლევს სიძულილს,
ერთობა დამყარდებაო,
ძალ-მომრეობა გაქრება,
ცხოვრება აყვავდებაო!..

* * *

 ხოვრებისგან მწარეთ დასჯილს,
 გულ-დაკოდილს, განგმირულსა,
 ძალ-მიღეულს, ღონე-მიხდილს,
 ტანჯულსა და წამებულსა,

მძულდა, მძულდა, როგორც ქირი,
 სიცოცხლე და ეს ქვეყანა,
 და ვნატრობდი გულით სიკვდილს,
 ხსნას ველოდი იმისგანა!

მაგრამ წმინდა სიყვარულის
 სხივი გულში ჩამივარდა,
 დაცემული აღმადგინა
 და სიცოცხლეს შემეყვარდა!

შემეყვარდა თვით ქვეყანაც
 ხალხით სავსე, გაქედილი,
 სადაც მარად ბრძოლა არის,
 არვინ არი კმაყოფილი!..

და მეც მყისვე მოვემზადე
 და ბრძოლაში ჩავერიე;
 ჩაგრულთ გვერდით ამოვუდგე,
 მჩაგვრელებს არ გავერიე.

და მას აქეთ მედგრათ ვებრძვი
 ყოველ დღიურ ჭირს და ვარამს,
 ბორბოტს მუდამ ვგმობ და ვდევნი,
 კეთილს ვაქებ, ვაძლევ სალამს.⁹

6 ა წ ყ ვ მ ბ ი . •

მედი უკვდაებაა,
 კაცისა მაცოცხლებელი,
 ძალის მომცემი, სულისა
 ამყვავებ-ამმაღლებელი;
 უიმედობა—სამსალა,
 უღროთ დამწყლულებელი,
 ძალის წამრთმევი, სულისა
 დამცემი, დამდაბლებელი.

მე ცოცხალს ვტირი.

მე ცოცხალს ვტირი, მკვდართან საქმე
სულაც არა მაქვს...
ვინც რომ ერთხელვე სამუდამოთ
დამიწებულა,

ის ვით ვიტორო, ვით ვიძახო:

„ვაი“ და „უი“;

ღმერთმა აცხონოს, ის თვის გზაზე
გამგზავრებულა.

მე ცოცხალს ვტირი, იმ ცოცხალსა,
ჩემო მკითხველო,

რომელიც ცხოვრობს, ცხოვრება-კი
ვერ შეუგნია...

არას აკეთებს... დაწანწალებს.

მარად უმიზნოთ...

რა ქნას არ იცის... სწორი გზისთვის
ვერ მიუგნია.

არის ის გასაკიცხავი?

აღამო არის...
 სხივები მთვარის
 არემარესა ეტრფიალება,
 ნიაფი წყნარი,
 გრილ-უწყვიანრი,
 დაქრის, ქვეყანას თავსა ევლება.
 ქალაქს არ სძინავს,
 ქუჩები ბრწყინავს.
 ხალხი მოძრაობს, ვინ რას არ სჩადის:
 ზოგი ჩარჩ-ვაქრობას,
 ზოგი სეირნობს,
 ზოგი-კი ტვირთ ქვეშ კენესით მიმოდის.
 დიდი მდინარე
 მსწრაფლ მომდინარე
 უხუილ-ხუილით მოექანება;
 ნაპირებს ებრძვის,
 ზვირთს ზვირთზე ესრვის
 და შავ ზღვისაკენ მიექანება...
 ოხ, ის ვინ არის,
 აგერ მდინარის
 ზვირთებს რომ მისცა თავისი თავი?—
 მუშა, მშრომელი,
 ოფლისა მღვრელი,

ლოკმა პურისთვის მუდამ მზრუნავი.

მერე რათ ქნა ეს,

ამ სისაძაგლეს

ჩაიდენს განა ქვეათა მყოფელი?!

კაცსა ყველაფერს

ჩაადენინებს

მწარე ცხოვრება ის უღმობელი:

წვრილი ცოლ-შვილი,

სიცივ-შიმშილი,

მოუსვენრობა, შრომა, ოფლის ღვრა,

ტანჯვა-წვალება,

უსამართლობა,

მდიდრებისაგან ტუქსვა და ჩაგვრა...
ვერ აიტანა

და მიუტანა

და მიუტანა

მდინარეს მსხვერპლათ თავისი თავი.

ახლა შენ, გულო,

აშფოთებულო,

გკითხავ: არის ის გასაკიცხავი?

მუზის ლილინი.

უშა, შრომისა შეილი,
ცხოვრებისგან დასჯილი,
რკინის უღელს ვატარებ
გრკალებრ წელში მოხრილი.

ერთი წამი რა არის?
წამსაც ვერ მოვისვენებ.
ვშრომობ და ვშრომობ, შრომის
ოფლით მიწას ვასველებ.

ვშრომობ და თან ვლილინებ, —
ეს ლილინი კენესაა,
სხვებს სიმღერა გონიათ,
სამწუხარო ესაა!

*
* *

თხი რამ მიყვარს, ოთხს რასმე
ვეტრფი სულით და გულითა,
ოთხი რამე მრწამს, ოთხს რასმე
თაყვანს ვცემ სიხარულითა.

ერთს ეწოდება სიმაართლე,
მეორეს — თანასწორობა,
მესამეს — თავისუფლება
და მეოთხესა — ერთობა.

ამ ოთხში ვხედავ მე მხოლოდ
ძალას მძლეობა-მძლეს, დიადსა,
რომელიც გაფანტ-გააქრობს
ღუბქირ ცხოვრების წყვედიადსა.

— — — — —

ნ ა წ უ ზ ე ბ ი .

ინც რომ ცხოვრების ტალღებსა
 შედგრათ არ შეებრძოლება,
 ქედსა მოუხრის, თაყვანს ცემს,
 პირუტყვებრ დაემონება,
 და თანვე თვის ბედს ემღურის,
 გმობს წუთი-სოფლის ბრუნვასა,
 სიკვდილსა ნატრობს, საზღვარი
 არა აქვს იმის ჭმუნვასა...
 ის რა კაცია? ის არის
 კაცისა მხოლოდ აჩრდილი,
 ქვეყნისა ბარგი, ცოცხლათვე
 მკვდრებში ჩარიცხულ-ჩათვლი.

მგოსნის სიზღვრა.

იღბანს ვძებნე მეგობარი
წმინდა, წრფელი, უანგარო,
ვაგრამ ვერსად ვერ ვიპოვე...
ჩემო მუზავ! ჩემო ქნარო!

ვისაც ვენდე, მილალატა,
შხამი მასეა სასიმწარო,
სული, გული დამიწყლულა...
ჩემო მუზავ! ჩემო ქნარო!

ბოლოს თავი დავანებე,
ვთქვი: „სჯობს სხვა რამ შევიყვარო“,
და მყისვე თქვენ დაგემოყვარეთ,
ჩემო მუზავ! ჩემო ქნარო!

თქვენ მაინც ნუ მილალატებთ,
ვიღრე სულს არ გავყვარო:
ერთი ვვქონდეს ჰირიც, ლხინიც,
ჩემო მუზავ! ჩემო ქნარო!

ა მ ო ნ ა კ ვ ნ ე ს ი .

ვედამ შემიბყრო, ობოლი.
სული შეირყა ძალზედა,
გულს კაეშანი ეწვია,
ცრემლი მომასკდა თვალზედა.

მე ვტირი... ჩემი მშობელი
დედა—ბუნება კი ხარობს,
არ ესიმის ჩემი ქვითინი,
მხიარულია, ნეტარობს!

და მე ეს უფრო გულს მიკლავს,
გულში მაწვეთებს სამსალას,
სისხლსა მიყინავს ძარღვებში,
მიღევს სიცოცხლის მასალას.

ოხ, საღ ხარ, სადა, იმედო,
მაცოცხლებელო სულისა,
მოდო, გამკურნე, ნაკადი
მაპკურე სიხარულისა!

რომ კვლავ ავივსო ძალ-ღონით,
გავიდე ბრძოლის ველათა,
ჩაგრულთა ნუგეშ საცემლათ,
მჩაგვრელთა საბრძოლველათა,

*
* *

უშინ მთელი დღე შავ ქვას თხრიდა
 ბნელ მაღაროში,
 არ იზოგავდა თვის ძალ-ღონეს
 შრომისა შვილი,
 რომ მით ეშოვნა, ღარიბ-ღატაკს,
 ორიოდ გროში
 და მით ერჩინა საყვარელი
 წვრილი ცოლ-შვილი.
 დღეს ის, თავიდან ფეხებამდე
 მთლათ გამურული,
 სამიკიტნოში „ძმა-კაცებთან“
 ზის და ღვინოს სვამს,
 მეტი სიმთვრალით ძალ-მიხდილი,
 ქკვა-დაკარგული—
 ცოლ-შვილს ივიწყებს!.. ტანჯვით ნაშოყნს
 გროშებსა ფლანგავს!..
 ხვალ-კი ისევე ბნელ მაღაროს
 დაუბრუნდება...
 ლუბკირ ცხოვრების ტალღას ასე
 მიყვებ-მოყვება!
 მის სიცოცხლეში მოსვენებას
 ვერ ეღირსება,
 ვიდრე შავ მიწას სამუდამოთ
 ქვეშ არ მოყვება.

ცხვრები და ღათვი.

(არაკი)

რთხელ ცხვრებსა მინდროზედა
თავი ეოთათ მოეყარათ,
თათბირობდენ — მგელისაგან
თავი რითი დაეფარათ.

ამ დროს ერთმა იმათგანმა
სთქვა თუ: „მოდიტ, ასე ექნათო,
დათეს მივმართოტ, შევეხვეწოტ,
დავიყენოტ პატრონათო“.

მოიწონეს მისი რჩევა —
და მიმართეს მყისვე დათესა,
სთხოვეს დიდი მორიდებით
ტყის ნადირთა „ერისთავსა“:

„მიგვიღე შენს საფარველ ქვეშ,
დაგვიხსენი მტრისაგანო,
დაჩარგულთა მფარველ-მცველო,
კურთხეულო ღვთისაგანო!“

— შევიწყნარებ, უთხრა დათემა,
თქვენს თხოვნას და ვედრებასო,
თუ ბოლო დროს შურის თვალიტ
არ დამიწყებტ ყურებასო;

თქვენსა საქმეს მე წინ წავსწევ,
გაგზდი ყველას ბედნიერსო,

შიშის ზარსა დაეცემ თავზე
იმ უღმობველ თქვენსა მტერსო“.

ცხვრებმა რა ეს მოისმინეს,
დაიჩოქეს მის წინ ერთათ,
თაყვანი სცეს მოწიწებით,
მიიჩნიეს იგი ღმერთათ.

მართლაც, რომ დღეს მისი შიშით
ვერ უბედავს მგელი ვნებას,
მაგრამ თვით-კი საბრალო ცხვრებს
აღარ აძლევს მოსვენებას.

ის პირ-შავი, არაწმინდა,
უსამართლოთ ეკიდება:
ზოგს ტყავს აძრობს, ზოგს ენას გლეჯს,
არც ერთი არ ებრალება.

ახლა თუმცა ბევრს ნანობენ,
მაგრამ მით რას გახდებიან?
წინად უნდა მოფიქრება —
საბოლოოთ რა სჯობიან.

ვითომდა იგიც ქრისტიანია.

ირვის დრო არის, ეკლესიაში
მღვდელი ლოცულობს, ხალხი გროვდება
და ყველა ერთათ სასოებითა
პირჯვარსა იწერს, ღმერთს ევედრება.

აგერ ხალხთ შორის, სვეტთან უძრავათ
რომ არის კაცი გაჩერებული,
მან გუშინ ფიცით უმანკოებას
გამოასაღმა ტურთა ასული;

დღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ევედრება,
ვითომდა იგიც ქრისტიანია!

ეგერ კუთხეში განმარტოებით
რომ არის კაცი ხელ-აპყრობილი,
მან გუშინ მუშას ქირა წაართვა,
აკვნეს-ათირა შრომისა შვილი;

დღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ევედრება,
ვითომდა იგიც ქრისტიანია!

აგერ აღსავლის კარების წინა
რომ არის კაცი დაჩოქებული,
მან გუშინ ფულში თვით ძმა გაყიდა,

როგორც იუდამ ჩვენთვის ჯვარცმული;
დღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ვევედრება,
ვითომდა იგიც ქრისტიანია!

ვეგრე ედღელთან, სასანთლის ახლო
რომ არის კაცი ხელ-დაკრეფილი,
მან გუშინ ჩუმათ ქრთამი აიღო
და გაამტყუნა მართალი პირი.

დღეს აქ მოსულა, თანვე უწმინდურს
წმინდა სანთელიც მოუტანია
და პირჯვარს იწერს, ღმერთს ვევედრება,
ვითომდა იგიც ქრისტიანია!

აგერ კარებთან... მაგრამ, ეჰ, კმარა,
ტყულათ ვაცეცებ თვალებს ცრემლიანს,
აქ, ამდენ ხალხში, ერთსაც ვერ ვხედავ
ქეშმარიტ კაცს და ნამდვილ ქრისტიანს!

მ ე გ ო ბ ა რ ო.

ნუ, მეგობარო, ნუ კვნესი,
კვნესა ხომ კმუნვის დარგია,
კმუნვა-კი, ჩვენის აზრითა,
სულ უსარგებლო ბარგია.

გავმხნევდეთ!.. ნუ შეგვაშინებს
ტანჯულებს ტანჯვის გენია!..
შოთამ სთქვა: „თუ ჭირს არ დათმობ,
ლხინი რა დასათმენია!?

მაშ, მეგობარო, ნუ კვნესი!
კვნესა ვერ გვიხსნის, ცხადია;
ეიბრძოლოთ, მხოლოთ ბრძოლაში
ვბოვებთ მას, რაცა გვწაღია!..

სამხატვრო მუზეუმი

*
* *

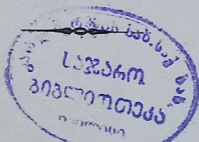
აუ ღამეა... ლაჟვარდის ფერი
ცა ვარსკვლავებით მოქედნილია;
მთვარე კაშკაშებს და მისი შუქი
მთელ ქვეყანაზე მოფენილია.

ქალაქსა სძინავს, სძინავს ღრმა ძილით,
ქუჩებში ხალხი სულ არ მოძრაობს,
არც ნიაფი ქრის, არცა-რა იძვრის,
შხოლოდ მდინარე უხუის, ხმაურობს.

ახ, ის ვინ არის აგერ კარებთან
რომ ატუზულა შალ-მოხურული?—
იგი ქალია, ღამის ვაქარი,
აქ მუშტარს უცდის სულ- განაბული.

რამ აიძულა, ამ სამარცხვინო
გზაზე ის ურცხვათ რომ გამოსულა
და თვის თავს ყიდის ორიოდ გროშზე,
ისე გარყვნილა და დაცემულა?!—

სიღარიბემ და სიციფ-შიმშილმა;
ასეა მუდამ ჩვენს ცხოვრებაში:
ზოგს გაქვივრება ცოცხლათვე. მარხავს,
ზოგი-კი ხარობს, არს განცხრომაში!

რა მალონებს?

ა მალონებს?— ის, რომ ჩაგრავეს
კარგსა ავი, სუსტს—ძლიერი,
ღარიბ-ღალტაკს—ბევრის მქონე
და უბედურს — ბედნიერი.

რა მალონებს?— ის, რომ ვხედავ
ერთ მხრით ჩაგრულთ გამწარებას;
მეორე მხრით მჩაგვრელების—
განცხრომას და ნეტარებას.

რა მოალონებს?— ის, რომ მესმის
ჩაგრულთ კვნესა, გლოვის ზარი;
მჩაგვრელების—უდარდელი
ხან სიმღერა, ხან ხარხარი.

ჩემი აღსარება.

უნდა დამადგან ეკლის გვირგვინი,
 ამკიდონ ზურგზე ჯვარი წამების,
 მტანჯონ, მაწვალონ შეუბრალებლათ,
 გამხადონ მსხვერპლი შურის და მტრობის,—

არ ვულალოტებ მაინც სიმართლეს—
 ამ ერთათ-ერთსა ჩემსა სიმდიდრეს!
 და არ დავიწყებ ფარისევლობას—
 იმ სისაძაგლეს, იმ სიღუბჭიერეს!

რაც სათქმელი მაქვს, პირდაპირ ვიტყვი,
 დაუფარავათ, მოურიდებლათ;
 უსამართლობას შევებრძოლები,
 ვიქნები მარად სიმართლის მცველათ.

ზ ა ზ ა ზ ხ უ ლ ი .

აზაფხულია! ბუნება
 ირთვება ათასფერათა,
 ვით გოგო ტრუფა, ლამაზი
 ვაჟის გულ ასაძგერათა.

სულიერი და უსულო—
 ყველა გრძნობს ნეტარებასა
 და ველარ ფარავს, საქვეყნოთ
 ამბობს თვის აღსარებასა:

„ზამთრისგან ტანჯულ-წამებულს
 სული და გული მიწუხდა
 და კრემლი ამ ჩემ თვალთაგან
 ნაკადულივით მოქუხდა.

მაგრამ დღეს, ნაცვლათ კმუნვისა,
 ვეძლევი შვება-სიხარულს,
 რაკი მოვესწარ ზაფხულის
 წინამორბედსა—გაზაფხულს!

ს ი ზ მ ა რ ი.

ალაქ-გარეთა, მდინარის პირს,
მწვანე მდელოზე
ტოტებ გადაშლილ ხის ჩეროში
ვიწექ, მეძინა,
თან ცხოვრებისა ბასრ ბრქყალებით
დაკაწრულ გულზე
სვედის ზეწარი კეცა-კეცათ
მეხურ-მეფინა.
და ძილშიაც-კი, ვით მღვიძარე,
ვხედავდი თვალით—
ჩვენი ცხოვრების სიდუხჭირეს,
ბობოქრობასა;
და უსამართლოთ დაჩაგრულებს
ძლიერთა ხელით,
მათს ვაი-ვაგლახს, მწუხარებას,
გაქივრებასა!
და მიტროდა, მიკვნესოდა
სული და გული
ქმუნვისა ალი მედებოდა,
მეკიდებოდა,
მდულარე ცრემლი მდიოდა თვალით,
ვით ნაკადული,
და მწვანით მოსილ არე-მარეს
ეპკურებოდა.

ამ დროს ვინატრე სხვა ცხოვრება,
 მაგრამ ცხოვრება
 სულ სხვანაირი—დიდებული,
 აყვავებული,
 სად იმეფებდა „ერთობა“ და
 „თანასწორობა“,
 არ იქნებოდა არც მზავრელი,
 არც დაჩაგრული.
 და მომეჩვენა, ვითომ ნატვრა
 მისრულდებოდა;
 სული ამალღდა, ნეტარებით
 ამევსო გული...
 ოხ, ვერ გამოვთქვამ თუ რა გვარათ
 მეხარებოდა,
 რომ თენდებოდა, თენდებოდა
 დღე დიდებული!!
 მაგრამ, რა თვალი გაეახალე,
 მიმოვიხედე
 და ვცანი—იყო ეს „ჩვენება“
 ჯერ კვლავ სიზმარი,
 სული აკვნესდა, მწუხარებით
 ზეცას შევხედე
 და დამეფარა გულზე ისევ
 სევდის ზეწარი!

ს ი მ ლ ე რ ა .

მუნვას დავებსენ, გავმხნევი,
გავიორკეცე იმედი,
და ვთქვი: „აწ ცრემლსა ვერ მადენს
ჩემი მტარვალი შავ-ბედი.“

ბრძოლა დავიდე დევიზით,
წინ, წინსვლა — იდეალათა,
და ვთქვი: „გზას, ეკლით მოფენილს,
გავსქრი, გავკათავ ძალათა!“

წარსულისაკენ ზურგი ვქენ,
მომავლისაკენ-კი — პირი,
და ვთქვი: „ხელს მიეცემ ცოცხალსა,
უკვე დამარხულს არ ვტირი.“

ცისკარი.

ოკაშკაშე ცისკარი სჩანს
განთიანდი წინამძღვარი,
მას ნიაფი სალამს უძღვნის
და აღიდებს ვარსკვლავთ ჯარი.

ამის ხილვით აღტაცებულს,
მოუმართავს ბუღბუღს ჩანგი
და ხმა-ტკბილათ აწკრიალებს,
შორს გაისმის უცხო ჰანგი:

„განთიადი მოახლოვდა,
სჩანს, აწ მალე გათენდება
და წყვდიადი, საზიზღარი,
შავ კუბოში ჩასვენდება.“

მაგრამ ჯერ ის მსხვერპლს თხოულობს,
სამსხვერპლოზე შესაწირავს,
და ეაშა მას, ვინც იმისთვის
უნანებლათ თავს გასწირავს!“

* *
* *

ღღვა, კაეშან მოდებული,
წყნარათ იღვა გაუნძრევლათ,
მწარეთ კენესდა, ქვითინებდა,
იღვრებოდა ცხარე ცრემლათ.

მაგრამ უცბათ აბობოქრდა,
ტალღა ტალღას მიაჯახა
და გამწყრალი, გულ-მოსული
სალ კლდეს ეცა, მიაძახა:
„მსურს შეგმუსრო, დაგანგრიო,
გაგასწორო, როგორც ბარი,
რომ თავიდან ავიშორო
შენი მღვრიე ნიაღვარი!“
კლდე შეშინდა, ელდა ეცა,
სთქვა: „ეჰ, საქმე ცუდათ არი,
თუ ახლავე არ ჩავქოლე
ზღვა მღეოვარე, ბობოქარი.“
და მალლიდან, როგორც სეტყვა,
დაუშინა ქვა და ლოდი,
რომ ჩაქოლოს, ჩააქვაგოს,
შენანანოს შენაცოდი.
მაგრამ მას ზღვა ქედს არ უხრის,
მედგრათ ებრძვის, ესერის ტალღებს
და თანდათან უთხრის ძირსა,
იმედი აქვს—გაიმარჯვებს.

დღეს შობაა!

დღეს შობა, კაი დღეა,
დღე ძვირფასი, დღე დიადი
და ჩვენს წარსულ ცხოვრებაში
ზვიით პირველი განთიადი.

დღეს იშვა ის ქვეყანაზე,
ვინც პირველათ სთქვა სიმართლე
და მით ბნელი გაანათა,
დაანახა ხალხს სინათლე;

ვინც ჩაგრულნი მოიწოდა,
გაიყოლა უკან რაზმით
და იმედი, სასოება
დააპყურა აიაზმით;

ვინც უშიშრათ შეებრძოლა
„ძლიერთ ამა ქვეყნისათა“
და შეაკრთო, ააშფოთა
ჩვეულნი ტყბილ განცხრომათა;

ვინც წამებას არ შეუდრკა,
ჯვარსა ეცვა გოლგოთაზე,

მოკვდა და მით უკვდავება
მოიპოვა ქვეყანაზე...

ღიახ, დღეს მის შობის დღეა,
დღე ძვირფასი, დღე დიადი
და ჩვენს წარსულ ცხოვრებაში
თვით პირველი განთიადი!

* * *

ამთარს სული ეპარება,
მოდის ტურფა გაზაფხული,
ინატება არე-მარე
და სიამით ფეთქავს გული.

ჩუ! იქ შაში აგალორბდა,
აქ—ბუღბუღი ტკბილ-ხმიანი...
გაუმარჯოს გაზაფხულსა!
ძირს ზამთარი სუსხიანი!

ს ი მ ლ მ რ ა .

მძულს, მძულს მე ზღვა, როცა იგი
წყნარათა დგას, არ ინძრევა
და, როგორც მკვდარს, მას სიცოცხლის
ნიშან-წყალი არ ემჩნევა.

მძულს იმისთვის, რომ მაგონებს
კაცს უგულოს, ცოცხლათვე მკვდარს,
უმოდრავს, მონათ ქცეულს,
გაუბედავს, მხდალს და მშიშარს.

მიყვარს, მიყვარს ზღვა, როცა ის
ღელავს, გრგვინავს, ზვირთებს ისვრის,
სალ-კლდეს ებრძვის, ამაყათ მდგარს,
მის წინაშე ქედს არ იხრის.

მიყვარს მისთვის, რომ მაგონებს
გმირს დიდებულს, ჩაგრულთ მცველსა,
მედგრათ მებრძოლს, თავ-განწირულს
და მტრის წინ ქედ მოუხრელსა.

საახალწლო სიმღერა.

ღვინც, მეგობარნო, ამ წელთან ერთათ
განვახლდეთ ძალით, განვახლდეთ გულით,
უარყოთ ქმუნვა — ამაო ბარგი,
დამწყულულებელი, დამცემი სულით.

ხელი ხელს მივცეთ სიყვარულითა,
ძალა ძალასა შევუკავშიროთ
და საერთო გზით გავსწიოთ მედგრათ,
შეუჩერებლათ წინ გავეშუროთ.

ვინც რომ დაგვიხედეს: მხნეთ შევებრძოლოთ,
ნუ შევუდრკებით თვით სასტიკ ძალსა,
რწმენა ხმლად გვებყრას, იმედი — ფარად,
სალამი მივცეთ ტკბილ მომავალსა.

იქ-ღა სჩქეფს წყარო ნეტარებისა,
იქ არის ჩვენი წმინდათა-წმინდა,
იქ და მხოლოდ იქ ვიპოვით იმას,
რასაც დავეძებთ, რაც გულით გვინდა.

მაშ, მეგობარნო, ხელი ხელს მივცეთ,
ძალა ძალასა შევუკავშიროთ
და საერთო გზით გავსწიოთ წინ, წინ,
ჩვენსკენ მომავალს — ჩვენც მივაშუროთ!

მ უ ი ე რ ი.

ამთრის დილაა... ცას ღრუბელი
 სქლათ გადაკვრია,
 თოვს, არე-მარე თოვლით არის
 მთლათ დაფარული,
 ზღვა ღელავს, ღმუის... სუსხიანი
 ქარი ზუზუნებს,
 სიცივით არის ყველაფერი
 გარემოცული...
 აგერ, დიდ-ქარხნის ალაყაფის
 კარების წინა,
 წელში მოხრილი დგას ვაჟკაცი
 მშიერ-მწყურვალი,
 საქმეს თხოულობს, მაგრამ არვინ
 აძლევს უბედურს
 და მწარეთ გმინავს, ეკიდება
 კაეშნის ალი!
 „ექვსი თვე არის, ამბობს იგი,
 სრული ექვსი თვე,
 ვით მაწანწალა, ქუჩა-ქუჩა
 დავებეტები,
 მაგრამ არ იქნა, ვერაფერი
 საქმე ვიშოვნე...
 ცოლ-შვილიანათ შიმშილითა
 აგერ მოგკვდები!

რაც რამ მეზადა, რის გაყიდვაც
შეიძლებოდა,
უკვე გავყიდე ოხრის ფასათ
სუსველაფერი:
ჭანისამოსი, ქვეშაგები
და ბევრი სხვა რამ;
აჲ რა უნდა ვქნა, რომ არა მაქვს
ალარაფერი!
ვითხოვო? მერე ვინ მომხედავს,
ვინ გამიკითხავს,
ჩემსავით ლარიბს თვითონ რა აქვს,
რომ მე გამიყოს,
და მდიდარსა-კი გულის ნაცვლათ
ქვა უდევს მკედრში,
არ შემიბრალებს, თუნდ შემშილმა
ბოლოც მომიღოს!
ვიქტურდო? მერე პატიოსან მუშაკს,
ოფლის მღვრელს
მოხაპარავი, წანართმევი
ვით შემერგება!
ასეც არ იყოს, ბოროტ-მომქმედს
ბოროტებისთვის—
ციმბირში წასვლა, ან ციხეში
ჯდომა მერგება!
თავი მოვიკლა? უბედური
წვრილი ცოლ-შვილი
მთლათ უპატრონოთ, ობლათ, ოხრათ

როგორ დაეყარო!
მაშ რა უნდა ვქნა, რა ვიფიქრო,
რა მოვახერხო, —
სულ უნდა მარტო მწუხარების
ცრემლები ვღვარო?!
ოხ, სად ხართ, სადა, შრომის შეიღწო
ჩემებრ ტანჯულნო,
მოღით, შევერთდეთ, ხელი ხელსა
მივცეთ საშველათ
და შეერთებულ ძალით მედგრათ
გავსწიოთ წინა
ძველ, დახავსებულ წყობილების
დასამხოზელათ!
დეე, მოედოს ბოლო „ყოფნა-არყოფნის“
საკითხს:
ან მკვდრებს ვეწიოთ, ანუ ცოცხლებს,
ამ ორში ერჯსა,
რომ შესწყდეს ცრემლი, შესწყდეს კვნესა
სულის მქენჯავი,
მუდამ მწუხარეს არ ვხედავდეთ
ჩვენ ერთმანეთსა!“
და თან, სიცივით გათოშილი,
ძიგძიგ-კანკალებს,
შიმშილისაგან ეკარგება
თანდათან ძალი,
ცას ზიზლით შესცქერს, ქვეყანას-კი
სწყევლის და კრულავს,
თვალცრემლიანსა ეკიდება კაეშნის აღი.

*
* *

ამეა... ღამის გუშაგი
 შუქსა ფენს არე-მარესა,
 ეალერსება ბუნებას
 ათასფრათ მოელვარესა.
 მტრედის ფერ ცაზე ვარსკვლავნი
 დაციმციმობენ წყნარათა,
 სხივებს აფრქვევენ მალლიდან
 სულ-გულის გასახარათა.
 ნიაფი დაქრის ფრთა-გაშლით,
 მთა და ბარს თავსა ევლებს,
 ხან ტყეს უგალობს ნანინას,
 ხან მდელოს ესაუბრება.
 ქალაქს არ სძინავს, ქუჩებში
 ხალხი მოძრაობს, ტრიალებს,
 ზოგი კენესს, ზოგი იმღერის,
 ზოგი ეტლს მიაგრიალებს...
 აგერ ქოხის წინ, ღამაში,
 ზის შალში გამოხვეული
 და მუშტარს უცდის, რომ ფულზე
 გაყიდის თვისა სხეული.
 ფიქრობს: „ეჰ, რა ვარ ახლა მე?
 რა არის ჩემი სახელი?—
 „ზნე-დაცემული“, „გარყვნილი“,
 „ქუჩაში ნათრევე-ნათელი“!..

ოხ, თუ ცოცხლათვე მომკლავდი,
რათ გამაჩინე, უფალო?!..

ახ, ნეტავ დედის მუცელში
გავწყალეზოდნი საბრალო!..“

და თან გამვლელს და გამომვლელს
იწვევს და ეპატიეება,
თუმც კაცის ნახვა ზიზღსა გერის,
შურის ძიებით ივსება...

მე შევეცქერ, ვფიქრობ: „უზნეო,
გარყენილ-გახრწნილი სულითა
ის ქალი არის, რომელიც
ცხოვრობს ცხოვრებით სრულითა;
ბედნიერია, რაც კი სურს
ეშოვებ-მოებოვება,
მაგრამ ქმარს მაინც ღალატობს
და სხვებსა ეტრფიალება.
ღიახ, ის!.. მასთან ის კაციც,
ადამიანათ ცნობილი,
სახით ღვთის მსგავსი, ხატება,
საქმით-კი—გველის ძმობილი,
რომელიც მუდამ მას სცდილობს—
ყოველი ქალი ხელს იგდოს.
მოპაროს თვისი საუნჯე,
ნამუს-ახდილი დააგდოს!..
ეს-კი მსხვერპლია შიმშილის,
გაქივრებისგან ვნებული;
ბოროტ-კაცისგან საზიზღრათ

შეცდენილ-მოტყუებული;
 ხალხისგან უარყოფილი,
 დაგმობილ-შეძულებული
 და ძალათ გარყვნილებისა
 მორევში გადაგდებული!..“
 და, ამ ფიქრებში გართულსა,
 გული ნადველით მევესება
 და ცრემლი სიბრაღულისა
 თვალზე ნაკადებრ მსსკდება.

(მიბაძვა ადანეგრისა)

მიყვარხარ და შენც შემიყვარეო, —
 ლამაზო ქალო, მთხოვ, მევედრება.
 მე სილამაზეს თაყვანს არა ვცემ,
 არც მაგ ვედრებით მოვიხიბლები.
 გსურს შეიგიყვარო?.. მაშ. ჯერ, პირველათ,
 გადაიშალე ეგ შენი გული,
 რომ დავინახო რა ატოკებს მას —
 უბრალო ვნება, თუ სიყვარული;
 გადამიკითხე თავით ბოლომდე —
 შენი ცხოვრების მცირე რვეული,
 რომ გავეცნო მე იმის შინაარსს,
 გავიგო შენი ამწყო, წარსული;
 მითხარი: იცნობ კარგათ ცხოვრებას?
 იცი რა არის ტანჯვაწვალება?
 ძალგძმს, რომ ზილო შრომის უღელი?
 გულსა გიღელვებს უსამართლობა?
 გიყვარს ჩაგრულნი? გძულს მჩაგვრელები?
 გმობ, სწყევლი მარად იმ ბოროტ ძალსა,
 რომელიც სტანჯავს სუსტსა და უძლურს?
 იმედით შესცქერ ჩვენს მომავალსა?
 და მაშინ, ჩემო ტურფავ-ლამაზო,
 მეც შეგიყვარებ სულზე უტკბესად,
 შენთან ვიცოცხლებ, შენთან მოვკვდები,
 შენ, შენ გიგულებ მცველ ანგელოსად!

სალამო ზღვის პირათ.

ღვა ღელავდა... ზვირთები
ზვირთებს ეჯახებოდენ
ლა ქექა-გოგვინვით მედგრათ
ნაპირებს ასკდებოდენ.

შორს, გაღმა, ცეცხლის ბურთი
კაშკაშებდა, ბრწყინავდა,
გუნდ-გუნდათ მცურავ ღრუბლებს
სხივთ ისრებით გმირავდა.

და ისინიც ალის ფერ
სისხლით იღებებოდენ,
სხვადასხვა სურათებათ
ისახ-იხატებოდენ.

ვარდის ფრათ ელვარებდა
ლაყვარდი ცის კიდური
ბუნების დიდ სარკეში—
ზღვის გულში ჩახატული.

მე ამ დიდებულ სურათს
შევსცქერდი აღტაცებით
და ჰაერში დავქროდი
ოცნების ქრელი ფრთებით.

მაგრამ დაღამდა, ბნელმა
დაფარა არე-მარე,
და თვალ-წინ წარმომიღვა

ჩვენი ცხოვრება მწარე.

თან შემომესმა ტანჯულთ
ვაება, გლოვის ზარი...

და მეც ავკვნესდი მწარეთ,
ზღვას შეერთე ცრემლის ღვარი.

მაგრამ თან დავიძახე:

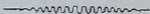
„ბრძოლა, ბრძოლა მედგარი!
ჩაგრულნა! ჩვენი მხსნელი
ერთად-ერთი ის არი!“

*
* *

გ, ერთხელ მაინც რომ შევიძლებდე
გზა-დაბნეულის გზისა ჩვენებას,
გაჭივრებულის—ცრემლის შეშრობას
და დაცემულის—წამოყენებას,
მაშინ... ოხ, მაშინ პირზე ღიმილით
დავხუქავ თვალსა სამარადისოდ,
რადგან თამამათ შემეძლება თქმა:
მეცა ვცხოვრობდი სხვის სანუგეშოდ!

ლოთი.

ავ-ფეხ-შიშველა, გახვეული
ძველ ფარაჯაში,
ლოთობისაგან სუმთლათ სახე
დალღურჯებული...

სამიკიტნოში იჯდა მარტო,
უამხანაგოთ,
ხან იმღეროდა, ხან სტიროდა
გულ-ამღვრეული!
წინ ედგა ბოთლი შხამიანი
არაყით სავსე,
ღრო გამოშვებით სვამდა და თან
იგინებოდა
თუმცა ჯერ არ იყო ჩვეულებრივ
უზომოთ მთვრალი,
მაგრამ თანდათან ერეოდა,
ეკიდებოდა.
— რათ ლოთობ მუდამ?... რათ იბრჩობი
ამ საწამლაგში?!
დავეკითხე მე, მისი ნახვით
აშფოთებულმა.
იმან ჯერ ზიზლით შემომხედა,
შემომიკურთხა
და მერე-კი ეს მიპასუხა
ცრემლ-მორეულმა:

„რათ ვლოთობ მუდამ?.. კითხე ჩვენსა
 დუხჭირ ცხოვრებას,
 ამის მიზეზი თვით მის გულში
 ღრმათა მარხია:
 მან, ჯერ კვლავ ვაჟკაცს, ეს შემომძღვნა,
 ეს მიწყალობა
 და, როგორც ხედავ, ახლა ზედ შავ
 ლაქათ მაცხია!..
 ეხ, ვერ გავუძელ, ვერა, მუდამ
 სიცივეს, შიმშილს,
 ვერ ავიტანე მუდამ ტანჯვა,
 მუდამ წვალება...
 და „პილატეს ცრემლს“ დაუუმოყვრდი,
 დავუმეგობრდი,
 რომ შიგ ჩაეხზრა სევდა, დარდი
 და მწუხარება!..*
 და კვლავ აიღო ხელში ქიქა
 არაყით სავსე,
 უცბათ გადაკრა, ცარიელი
 დაიდგა წინა,
 მერე-კი იქვე მაგიდაზე
 დაეყრდნო თავით
 და სიმთვრალისგან თავ-ბრუ-დასხმულს,
 ღრმათ ჩაეძინა?

მეხის გავარდნის წინ.

ა მოპირქეშდა, განრისხდა,
სწრაფათ მოძრაობს ძალები,
ელვა ხაზს ავლებს ჰაერში,
ვით ცეცხლის ნაპერწკალები!

რას მოასწავებს ყველა ეს?
სჩანს, მეხი უნდა გავარდეს:
ან განადგურდეს ქვეყანა,
ან და სრულიად განახლდეს.

მაშ, თუ ასეა, დე, მალე
გავარდი მეხო, იგრგვინე
და შეასრულე განზრახვა,
სურვილი დააგვირგვინე!

ნუ დაიშურავ ქვეყნისთვის
მაგ შენს მძლავრ ცეცხლის ნაპერწკლებს,
რომ დროზე, შენი წყალობით,
ან მკვდრებს ვეწიოთ, ან ცოცხლებს!

ენში ვხედავდი იდეალს,
წმინდათა-წმინდა მეგონე
და მსურდა შემომეწირა
შენთვის ეს ჩემი ძალ-ღონე.

გეტრფოდი. სიმთა წყრილით
გიმღერდი ქებათ-ქებასა.
არვის ვაძლევდი, მერწმუნე,
შნზე ავის თქმის ნებასა.

მაგრამ რა კარგათ გაგიცან,
ჩაგხედე სულის სიღრმეში,
შევეკრთი, ისარი სევდისა
მყის განმეწონა გულ-მკერდში.

ოხ, არ ყოფილხარ, არა, ის,
რაც რომ მეგონე უწინა,
მწარ სინამდვილის სარკეში
სულ სხვა გამოჩნდი თვალ-წანა!..

მაგრამ მე მაინც ვეღარ გთმობ,
ისევ შენ გეტრფი, სხვას არა,

რადგანაც ვიცი ჯერ კიდევ
ნორჩი ხარ, ნორჩი, პატარა.

ხოლო თუ მომავალშიაც
შენ ასეთივე იქნები,
მაშინ-კი დაგმობ, დაგწყევლი,
სამუდმოდ შემეზიზღები!

მანამ-კი ამ ჩემს ჩანგურსა
ორ-გვართ გიკენეს-გიუღერებ:
ავისთვის მწარეთ გაგკიცხავ,
კარგისთვის ქებას გიმღერებ.

ნ ა წ ყ ვ ე ტ ი .

დამიანო! მაშინ ხარ
სადიდებელი ერისა,
თუ შეგწყევს ძალი და ღონე
სიმართლის დროშის ქერისა:

თუ გესმის იღუმალი ხმა
ჩაგრულთა გულის ძგერისა,
თუ ებრძვი უსამართლობას,
არ გეშინია მტერისა...

ორი სურათი.

I

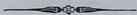

ყნარი ღღე არის... კაშკაშა
 მზე ცაზე წელა დაცურავს
 და არე-მარეს ოქროს ფერ
 სხივების გვირგვინს ახურავს.
 ქალაქი ღელავს, მოძრაობს,
 სავსეა ხალხით ქუჩები,
 აქ განცხრომის ძე სეირნობს,
 იქ ტვირთ ქვეშ კენესენ მუშები.
 აგერ მუშაკი ფერ-მკრთალი
 დადის და საქმეს დაეძებს,
 მაგრამ ვერაფერს შოულობს
 და ცრემლზე ცრემლსა აწვეთებს.
 ფიქრობს: „მშრომელსა საქმე მსურს,—
 მაგრამ ვინ მომცემს? სად არი?
 სხვა საქმობს... მე კი უსაქმოთ
 დავებეჭები გულ-მკვდარი!“
 და გულზე ბოღმა აწვება,
 თვალ-წინ უდგება შიმშილი...
 გმობს, სწყევლის აწმყოს, მის წეს-რიგს,
 თან კენესის სასო-მიხდილი:
 „ოხ, უღმობელო ცხოვრებაე,

შხამ-გესლიანო, მტარვალო,
შრომისა შვილი ამგვართ
როდემდის უნდა მაწვალო?!“

II

ქარხანა გრგვინავს, ხმაურობს,
ბრუნავს და ბრუნავს მანქანა,
მას თავს აღვია მუშაკი,
შრომობს და ფიქრობს მასთანა:
„მუშა, მშრომელი, სულ ვშრომობ,
ვეღარ ვცილდები ქარხანას,
როგორც პირუტყვი, ვემონვი
უსულ-უგულო მანქანას;
მაგრამ ნაშრომი სხვას რჩება,
განცხრომაშია მარადა,
შე გაქირვება სულს მაძრობს,
ვკენესი, ცრემლი მდის ღვართა!
და გული სევდით ევსება,
თვალ-წინ უდგება შიმშილი...
გმობს, სწყევლის აწმყოს, მის წეს-რიგს,
თან კენესის სასო-მიხილილი:
„ოხ, უღმობელო ცხოვრებავე,
შხამ-გესლიანო, მტარვალო,
შრომისა შვილი ამგვართ
როდემდის უნდა მაწვალო?!“

ჩემი ნატვრა.

ღლა არის, მზე კაშკაშებს
 სხივებს აფრქვევს არე-მარეს,
 ქარი დაქრის, დანავარდობს,
 ამღელვარებს ბუჩქ-მცენარეს.
 ზღვა ბობოქრობს, გრგვინავს, ღმუის,
 ზვირთებს ისვრის, ქაფს იყენებს,
 სალ-კლდეს ებრძვის, ანგრევს, ამსხვრევს,
 მის მახლობლათ არ აყენებს.
 მე შევყურებ... ვნატრობ: „ნეტა
 მეც ზღვა ვიყო ბობოქარი,
 არა ერთ ადგილას მდგომი, —
 თავისუფლათ მომდინარი,
 რომ გადავსცდე ჩემს კალაპოტს,
 მთა და ბარი გადავლახო,
 უძლურთ მჩაგვრელ ბოროტ ძალას
 თავ-განწირვით დავეჯახო
 და შევმუსრო, გავაქარწყლო,
 მოვსპო მისი ბოროტება,
 სამუდამოთ გამოვიხსნა,
 ვინც დღეს მისგან იტანჯება!“

აზონაკვესი.

ფიქრი, სულ ფიქრი, მხოლოდ ფიქრი...
 სხვა არაფერი!
 ნეტა როდემდის უნდა ვყავდე ტყვეთ
 შავ ფიქრთ გროვას?!
 ახ, რათ არ ძაღმიძს, რომ გამოვთქვა
 სუყველაფერი,
 რაც გულს აწყლულებს, სულში ბადებს
 კვნესას და გლოვას!!
 რამ დაადუმა, როგორც მუნჯი,
 ეს ჩემი ენა?
 რათ არ ასრულებს თავის წმინდა
 დანიშნულებას?..
 მაგრამ რას ვბოდავ!.. საკითხავი
 არის ეს განა,
 როცა ზედ კლიტე დაუდვია
 თვით ბოროტებას!?.
 ო, შავ ფიქრთა ტყვევ, უბედურო
 უნ ჩემო თავო.
 იტირ-იკვნესე, მღულარებით
 დაიწვი თვალი,
 ეგებ ცრემლს მაინც თან ამოყვებს
 კმუნვა, ბედ-შავო,
 და ჩაქრეს გულში გზნებულის

კაეშნის ალი!
ფიქრი, სულ ფიქრი, მხოლოდ ფიქრი...
სხვა არაფერი!
ნეტა როდემდის უნდა ვჟავდე ტყვეთ
შავ ფიქრთ გროვას?!
ახ, რათ არ ძალმიძს, რომ გამოვთქვა
სუყველაფერი,
რაც გულს აწყლულებს, სულში ბადებს
კვნესას და გლოვას!!

სალამომლი ქარხანაში, სალამოს
სამიკბნოში.

მღეს სალამომლის ქარხანაში
 შრომობდენ ერთათ,
 ოფლათ ღნებოდენ მეტი შრომით
 ქანც-გაწყვეტილნი,
 მშიერ-ტიტველი ცოლ-შვილი კი
 წინ უდგათ ლანდათ,
 • მწარეთ გმინავდენ, მწარეთ კვნესდენ
 სასო-მიხდილნი.
 გულში ფიქრობდენ: „ახ, რათ ხდება
 ნეტა ამ გვართ?
 ასე უკუღმა რისთვის ბრუნავს
 ჩვენი ცხოვრება?
 ჩვენ ვშრომობთ, ოფლს ვღრით... ნაშრომითა
 სხვა ძღება მარად,
 თვით-კი შიმშილით ნახევარჯერ
 კუჭი გვიხმება!..“
 და ქედ-წახრილნი სულ შრომობდენ
 შეუსვენებლათ,
 მუქთა ხორათა გროვა თვალ-წინ
 ეხატებოდათ,
 ვერსად ხედავდენ იმედის სხივთ

დასაყრდნობელათ
და დარდი დარდზე, წყლული წყლულზე
ეპატებოდათ.
სალამოს აგერ სამიკიტნოს
გამოუარეს,
რომ გადაეკრათ თითო ჭიქა
არაყი, ღვინო;
ერთი-მეორის პატივცემა
არ დაიზარეს,
ერთსა მეორეც დაუმატეს
„გულის სალხინო“...
ასე, ამგვარათ გააგრძელეს
„სმა და პურობა“, —
სულ დააფიწყდათ უბედური
წვრილი ცოლ-შვილნი! —
გამოიჩინეს ღვინის სმაში
დიდი გმირობა;
სვამენ და სვამენ, თან მღერიან
ვნება აშლილნი.
მღერიან ერთ ხმათ: „ოხ, დავლიოთ,
დავლიოთ, ძმებო,
ღვინოში ჩავკლათ სულის კვნესა,
გულის წუხილი,
რომ მით წუთს მაინც გავინელოთ,
ტანჯვის შვილებო,
მწარ ცხოვრებისგან მოდებული
მწველი სახმილი!..“

ის არ იცინა ბედ-კრულებმა
ღვინოა შხამი,
მათი არსება უმისოთაც
დასუსტებული,
მოიწამლება, დაუდგებათ
საზარი წამი,
უდროთ ეწევათ კარს სიკვდილი
ცელ-მომართული!

ღარიბის პასუხი.

ბუ, განცხრომის ძევ, ნუ მეკითხები,
 თუ რა მტკივა მე გულის სიღრმეში,
 კიდევ რომ გითხრა, მრწამს, ვერ მიხვდები,
 რადგანაც ღუბქირ ცხოვრების ფსკერში

შენ არასოდეს არ მოქცეულხარ;

არ იცი რაა ტანჯვა-წვალება,

მუდამ ნეტარობ, განცხრომში ხარ,

ფუფუნებაა შენი ცხოვრება.

მხოლოდ ის იგრძნობს, იგი მიხვდება,

თუ რა მტკივა მე გულის სიღრმეში,

ვინც რომ ჩემსავით სულ იტანჯება,

არ იცის რაა შვება მის ღღეში;

ღუბქირ ცხოვრების ფსკერზე დაკრული,

ხან მშიერია, ხან ტიტველია,

კვნესის და გმინავს გულ-ამღვრეული,

მუდამ მწუხარე, ცრემლის მღვრელია.

ლომი და არწივი.

(არაკი)

ლომი, დაბმული ჯაჭვითა,
თავისუფლებას ნატრობდა:
თან ქვითინებდა, მდღულარე
ცრემლებით მიწას ალბობდა.

მოთქვამდა: „რა რომ მტარვალის
ხელში ჩაგარდი მერეო,
სულ მუდამ წვალებაში ვარ,
ვერა რას გაეხდი ჯერეო.

ოხ, რა მწარეა სიცოცხლე
სხვის ხელში, მონობაშიო:
სული სწუხს, გული ქვითინებს,
ცრემლი არ შრება თვალშიო!“

ასე მოთქვამდა, ტიროდა,
ის არ იცოდა კარგათა,
რომ ცრემლი ვერას არგებდა,
გულს აღუღებულს დარდათა.

მაგრამ მას, ერთ დღეს, არწივმა
სიმღერით გადაუარა
და რასაც თითონ ფიქრობდა
გააცნო, გაუზიარა:

„თავის ხსნისათვის, იცოდე,

უვარგისია ცრემლიო,
 მისთვის ბრძოლაა საჭირო,
 როგორც მჭედლისთვის გრდემლიო!“

ეს რა მოესმა ლომს, მცისვე
 ცეცხლებრ აენტო, გაეარდა,
 ჯაქვს გაკრა მედგრათ, გაგლიჯა,
 მინდორში გაინაეარდა.

სთქვა: „თურმე მარტო ბრძოლაა
 თავისუფლების წყაროო,
 შეგნება—სახელმძღვანელო,
 რომ ძალა მოიხმაროო!“

ზ ლ ა ხ ა კ ი .

ამთრის დღე არის ცივი, სასტიკი,
გაყინულია მთლათ არე-მარე,
შიშველ-ტიტველი ბუნება კვნესის,
როგორც შვილ მკვდარი დედა მწუხარე.

აგერ ქუჩაზე, წელში მოხრილი,
სახე გამხდარი, ჩამოკონკილი,
მოდის გლახაკი ძიგძიგ-კანკალით
თან მწარეთ სტირის სასო მიხდილი.

ან-კი საბრალომ ვით არ იტიროს,
ვით არ დაღვაროს ცრემლთ ნაკადული,
როს შიმშილისგან მუცელი ეწვის
და სიცივისგან უთრთის სხეული?

აჰა, კიდევ სტირის და მოთქვამს:
„ღმერთო! რათ შემქენ მე უბედური,
და თუ შემქენი რათ არ მომეცი
სალი ძალ-ღონე თან ლუკმა პური...“

რომ ჩემის შრომით საზრდო მეშოვნა,
არ აეკიდოდი მეტ ბარგათ ხალხსა,
რომელიც „მუქთა ხორას“ მიწოდებს
და ზიზლით მაწვდის ლუკმას საწყალსა?!“

და ჭელ-გაწვდილი გამვლელ-გამომვლელს
თხოვს მოწყალებას, თავსა აბრალებს,
მაგრამ ათასში ერთი თუ აძლევს,
სხვა-კი გმობს კიცხავს, ზიზლით შეყურებს!

3 ა ზ ა.

ვაშა სინათლეს, მის სხივებს
სიცოცხლის მომნიჭებელსა,
ყინვა-სიცივის დამთურგნელს,
წყვედიადის გამაქრობელსა!

ვაშა მას, ვინც რომ იმისკენ
მიილტვის, მიეშურება,
თავს წირავს იმის გულისთვის,
ერთგულათ ემსახურება!

ა მ ო ნ ა კ ვ ნ ე ს ი .

 იღვე აღმოხდა მწარე კენესა
 ჩემს ობოლ ჩანგსა,
 შორს, შორს გაისმა გლოვის ზარი
 გულისა მწყვლედი;
 ცრემლთ ნაკადულიც თან ამოყვა
 მწუხარე ჰანგსა,
 უხვად დანამა ტანჯვის ბუდე —
 ცხოვრების ველი!
 ოხ, უბედურნო, თქვენ ხართ მხოლოდ
 მიზეზი ამის,
 რომელთაც უკვე ხელთ გიპყრიათ
 ტანჯვის ფიალა;
 თქვენმა გოდებამ მეც მაგემა
 სიმწარე შხამის
 და მწარეთ, მწარეთ ამიკენესა
 ჩანგი წკრიალა!

* * *

იმედობავ, რა გინდა,
რა დაგემართა ჩემთანა
რათ არ მშორდები, რათ დამსდევ
ყველგან, ყოველთვის შენც თანა?

ნუ თუ გგონია, რა ერთხელ
ჩემ გულში დაისადგურებ
სულითა დამცემ, სიკვდილსა
მანატრებ, მაკვნეს-მაჭირებ;
ცას შემაზიზღებ, ქვეყანას
და მაწყველ-დამაგმობინებ,
რაც მიყვარს, რასაც რომ ვეტრფი
მაზედ ხელს ამადებინებ?

არა, ვერ დამძლევ, იცოდე,
ვერ დამცემ, ვერა სულითა!
გავიორკეცებ იმედს და
გაკსალკდევლები გულითა!

შენ შიგ მოგიმწყვდევ, ჩაგიკლავ,
მე-კი ვიმზნევებ მარადა,
მტრის გულის დასალონებლათ
და მოყვრის გასახარადა.

განცხრომის ზვილი.

სალამოა. ლაქვარდ ცაზე,
 ვარსკვლავთ შორის, ბადრი მთვარე
 მეფურათ ზის და მის შუქზე
 ვერცხლის ფრათ სჩანს არემარე.

აგერ ტურთა დარბაზის წინ
 დიდი კაცი დასეირნობს,
 „ძირს მე ვბრწყინავ, მაღლა მთვარე,“ —
 განცხრომის ძე ასე ფიქრობს.

მის თვალ-წინ კი დამშეული
 ხალხი კვნესის, იტანჯება,
 მაგრამ იგი ამისათვის
 სულაც არ სწუხს, არ ღონდება.

ან-კი რისთვის დაღონდება?
 თითონ მუღამ მადლარია,
 მადლრისთვის-კი სხვის შიმშილი
 გასართობი ზღაპარია!

1999 წ. * * * * *

შირათ მეწვევა შავი ფიქრები,
სულ-გულს მიქენჯნის, აღარ მასვენებს,
ხან ცას მიმაწყვეტს, ხან დედამიწას,
სხვადასხვა საკითხს თვალ-წინ მიყენებს:

რა არის ნეტა აღამიანი,
ან ცხოვრებაში რა აქვს მას აზრათ?
რისთვისღა სჩაგრავს ერთი მეორეს,
ან მომავალში რას ელის ნაცვლათ?..

და ყველა ამის პასუხათ მხოლოდ
თვალ-წინ მიდგება ცივი სამარე,
სად განურჩევლათ ჩადის სუყველა
მეფე, ბატონი, მონა მწუხარე.

და გულში ვამბობ: რადგან ასეა,
ყველას ერთგვარათ ჩაგვთქავს საფლავი,
რატომ არ ვზრუნავთ კეთილ საქმისთვის,
სახელი მაინც დაგვრჩეს უკვდავი?!

მეზღვაურების სიმღერა.

აკრა საათმა .. ამხანაგნო, შემოკრბით მალე!
 აპა, ზღვა ღელავს, ზვირთი ზვირთსა მედგრათ
 ასკდება.

ნუ დაიყონებთ, მეგობარნო, თქვენ გენა-
 ცვალე!

ახლა ყოველ წუთს ჩვენი გემი ჩვენ გველოდება.

მოდით, ავიღოთ თავგანწირვით ნიჩბები ხელში,
 ამ მღელვარ ზღვაში შევაცუროთ ეს ჩვენი ნავი,
 მედგრათ გავსწიოთ, ნუ შევდრკებით თვით განსა-
 ცდელში,
 ვიდრე სამუდმოთ არ გვიმტყუნებს ძალ-ლონე მკ-
 ლავი!

აქ, ნავთ-სადგურში, მოვიყვანოთ ის გემი ჩვენი,
 თვარა, მერწმუნეთ იქ უჩვენოთ დაილუბება
 და ჩვენ-კი, ძმანო, შევიქნებით მოღალატენი,
 წყევლით ღ'კრულვით მოგვიხსენებს შთამომავლობა!

მაშ, ამხანაგნო, რას უყურებთ, შემოკრბით მალე!
 აპა, ზღვა ღელავს, ზვირთი ზვირთსა მედგრათ
 ასკდება.

ნუ დაიყონებთ, მეგობარნო, თქვენ გენაცვალე!

ახლა ყოველ წუთს ჩვენი გემი ჩვენ გველოდება.

*
* *

ბალი კლდე გასკდა, ნაკადი
გამოჩუხჩუხდა ანკარა
და ბუჩქ-ბაღახებს, ყვავილებს
თვის მოვლინება ახარა.

„აყვავლით, — ჩაურაკრაკა, —
გარდაიფურჩქნეთ ველათო,
ნუ შეუღრკებით გვალვასა,
მოვლენილს თქვენდა მწველათო;
თან მომაქვს ძალა სიცოცხლის —
ეს შევების ნაკადულიო,
უხვათ მოგიწყავთ ფესვებსა,
რომ გაგიმთელდეთ წყულულიო!“
და თან ჩუხჩუხით გასწია,
ტყე-მინდორ-ველი დაღარა,
შხეფებით მორწყა მიდამო,
გამოაცოცხლა, ახარა.

შენ სად ხარ, თავისუფლებავ,
ნაკადო ნეტარებისა?
ამოჩუხჩუხდი, გვაპკურე
ჩაგრულთ შხეფები შევებისა!
ჩვენცა გვწვავს გვალვა მონობის,
ტანჯვას არა აქვს საზღვარი,
მსხვერპლი მსხვერპლს მისდევს უმანკო,
გაისმის კენესა საზარი!

ქ უ ჩ ა ზ ე .

ამორის ცივი ღამე არის,
 ცაზე არ სჩანს ბადრი მთვარე;
 ქარიშხალი დაზუზუნებს,
 კენესის, გმინავს არე-მარე.

ქოხები ძილს მისცემია,
 დიდ დარბაზში ლხინი არი:
 როიალი სქექს და გრგვინავს,
 აქ ცეკვაა, იქ—ხარხარი...

გარეთ, იქვე კედლის ძირას,
 ტანჯული და წამებული,
 შრომის შვილი გდია, ძინავს,
 საცოდავთ მოკრუნჩხული.

სიზმარშია. თვალ-წინ უდგას
 წარსული და აწმყო მწარე,
 და ძილშიაც ვერ ისვენებს,
 არ შორდება სიმწუხარე.

ბოდავს: „შორს, ნუ მოდიხარ
 შე სულხავო, მყარლო მგელო,
 რომ შემქამო ძვლათ ქცეული,
 რას შეიძენ საძაგელო?!

ჩამომეხსენ შენც, დარაჯო,
 დეე, ვეგდო აქ ბედკრული:
 ქუჩის აღზრდილს, ქუჩაზედვე

ამომხდეს მე ბარემ სული!“

და, სიცივით გათოშილი,
ძიგძიგებს და ცრემლათ დნება.

ქარიშხალი თავს დაღმუის,
თითქო ამას ეუბნება:

„ოხ, ბედკრულო, აღსდგე, აღსუგე,
გაიღვიძე, გამოფხიზლდი,
განთიადი უკვე მოსჩანს,
ცასა ფარავს მხოლოდ ჰინდი;

აწ საცაა მზეც ამოვა,
სხივებს მოფენს არე-მარეს
და გაგითბობს გაყინულ გულს,
ცრემლს შეგაშრობს თვალზე მწარეს!

ზ ლ ვ ა ს.

ვღვაო, აღელდი, აღელდი,
ვირთი ზვირთს კარი ძალზედა,
შემუსრე სალი, რომელიც
წამოგჯდომია თავზედა.

ნუ შეუღრკები ბუმბერაზს,
ის შენ ვერ გაგიმაგრდება,
რა გამოუთხრი დაბლა ძირს,
თავყირა გადმოვარდება.

ვინც იბრძვის მედგრათ, მხოლოდ ის
მიალწევს გულის საწადელს,
გზას გაიკაფავს ეკლიანს,
დღეს გაითენებს სანატრელს;
ის-კი ვინც მარტო ცრემლებს ღვრის,
და გულ-ხელ-დაკრეფილია, —
ტანჯვაში დაღვეს ტანჯულ სულს
სევდისგან განგმირულია.

მაშ, ზღვაჲ, აღელდი, აღელდი,
ზვირთი ზვირთს კარი ძალზედა,
შემუსრე სალი, რომელიც
წამოგჯდომია თავზედა.

ნუ შეუღრკები ბუმბერაზს,
ის შენ ვერ გაგიმაგრდება,
რა გამოუთხრი დაბლა ძირს,
თავყირა გადმოვარდება!

ს ი მ ლ ე რ ა .

მათ სცდილობთ, ჩვენო მტარვალნო,
 მოგვახრევენოთ მონურათ ქედი,
 ამას არ ვიზამთ არა და არა,
 გინდ დავწვათ ცეცხლში, როგორც
 აბედი!

ჩვენ, ტანჯვის ცეცხლში უკვე ნაწრთობთა,
 ტანჯვის ისრების არ გვეშინია:

დეე, გვესროლეთ! ჰა, ჩვენი გული!

ტანჯვა, იცოდეთ, ჩვენთვის ღბინია!

მხოლოდ ტანჯვაში მტკიცდება ძალა
 უსამართლობის დამამხობელი,

და იბადება აზრი დიადი

ღუხპირ ცხოვრების გამაქრობელი.

ეს კარგათ ვიცით. და ამის შემდეგ

განა ჩვენ ტანჯვას შევუშინდებით,

და თქვენს წინაშე მოვიხრით ქედსა,

ისე წავბდებით, დავძაბუნდებით?

არა და არა! ვიდრე ძალ-ღონე

გვაქვს და გვექნება, ქვეყნათ ვიქნებით

სულ ვებრძოდებით მხნეთ და უშიშრათ,

ან გავიმარჯვებთ, ან შევაკვდებით!

ავათმყოფის გოდება.

(სააღდგომო)

ამეა ბნელი, ჯოჯოხეთური,
მალლა ცა არ სჩანს, ძირს არე-მარე,
ყველგან წყვლიადი ჩეფობს წყეული,
შავსა ღრუბელსა ჩაუნთქავს მთვარე!

ღამის ტრფიალნი—კუდიანები
დაწანწალობენ ტყე-მინდორ-ვილით,
რომ ხელში იგდონ საკბილოები
„დედო რუკაპის“ მისართმეველით!

ოხ, რა ღამეა!.. ნეტა როდემდის
უნდა ვიტანჯო ამ სიბნელეში?
ხომ არ მოვკვდები გათენებამდის?
დღეს ხომ ვიხილავ ჩემ სიცოცხლეში?

ოხ, მიპასუხეთ! იმედის სხივი
მოფინეთ ჩემს გულს, სევდით დაღარულს,
რომ გაიფანტოს ფიქრები შავი,
მივეცე წუთით შვება-სიხარულს!

არ მსურს სიკვდალი, მინდა სიცოცხლე,
მინდა ვიხილო მეც განთიადი,
მინდა გამეფდეს ქვეყნათ სინათლე,
რომ მის ფეხთა ქვეშ გაქრეს წყვლიადი!

მსურს ღიდებულ დღეს ქრისტეს აღდგომას,
დავესწრო სახე გაბრწყინებული,
თვალით ვუყურო მტარვალთ დამხობას,
ვნახო სიმართლე გამარჯვებული!

დ ე ღ ა ს.

ნუ სტირი, დედავ, დაკარგულ შეილსა!..
 ის შეილი განა სატირალია,
 ვინც თვისი ნიჭი, ცოდნა, ძალ-ღონე
 ხალხის სამსახურს მთლათ შეაღია!?

ნუ სტირი, დედავ, დაკარგულ შეილსა!..
 ის არ მომკვდარა, ცოცხალი არი:
 მან ხალხის გულში დაიდგა ძეგლი
 სამარადისო, დაუვიწყარი.

გ ა ზ ა უ ხ უ ლ ი.

აგვიზაფხულდა! სიკოცხლის ძალამ
იფეთქა... გაქრა ზამთარი ცივი,
და შეიმუსრა ყინულთ ბორკილი,
რა მოხვდა გულში მზის თფილი სხივი.

ისევ გაცოცხლდა მკვდარი ბუნება:
აყვავდა ბარი, აყვავდენ მთები,
და წალკოტებში ათას ფერადათ
გარდაიფურჩქნენ ვარდ-ყვავილები.

ტყე შეიმოსა ზურმუხტის ფერათ,
მწვანე მანტია გარს მოიხვია,
და, თითქო ნიშნათ სიყვარულისა,
ფოთოლი ფოთოლს გადაეხვია...

თვით სიხარული გამეფდა ქვეყნათ,
შორს, შორს გაისმის ნეტარი ხმები:
აქ ბულბული სტვენს, იქ შაში გალობს,
მათ ბანს აძლევენ სხვა ფრინველები.

ახ, რა კარგი ხარ შენ, გაზაფხულო,
დიად ზაფხულის წინამორბედო!..
ვაშა!.. დიდება შენს მოვლინებას,
ქვეყნის ნუგეშო, ქვეყნის იმედო!

განა ეს მოსათმენია?

მაგებში გამოხვეული,
 თმა გაწეწილი, შწუხარე,
 კენესის, ქვითინებს, სალომე,
 ცრემლი ცრემლზე სდის მდულარე.

წინ უძევს შვილის ცხედარი
 მტარვალთა ხელით მოკლული,
 როდესაც უსამართლობას
 ებრძოდა გაათურებული.

თავზე ადგია საბრალო
 და მოთქვამს: „შვილო, შვილოო,
 ვაი-ვაგლახით ნაშობო
 და ტანჯვით გამოზდილო.

შენ იყავ ჩემი ნუგეში,
 პატრონი ერთად ერთიო,
 ქირის და ლხინის მიზეზი
 და სალოცავი ღმერთიო.

მაგრამ შენც ბოლო მოგიღო
 მტარვალთ ბოროტმა ხელმაო,
 სამართლისათვის მებრძოლსა
 უსამართლობის მცველმაო...

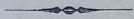
და შვილის ცხედარს საბრალო
 ზედ ეკონება, აკვდება,

ა მ ო ნ ა კ ვ ნ ე ს ი .

მტრედის ფერ ცაზე სქელი ღრუბელი
ვადაპენტილა, ვიღ ბამბის ქულა,
და მზე, შნათობი ცისა და ქვეყნის,
იმის სიღრმეში სრულათ ჩანთქმულა.

შემოდგომისა ცივი ქარი ქრის,
ტყე იძარცვება, სცვივა ფოთოლი,
და არე-მარე სულ-შეხუთული,
გმინავს, ქვითინებს, როგორც ობოლი.

მას ჩემი გულიც ბანს აძლევს შორით,
თვალეზსა სცვივა ცრემლი ანკარა...
ეზ, ან კი რა მაქვს სასიხარულო,
როცა ყველა კვნესს — დიდი, პატარა!

ზეგნებული გლეხის სიმღერა.

ლეხის შვილი, მიწის მუშა,
 მიწაზედვე მიჯაჭული,
 დღე და ღამეს შრომაში ვლევ,
 მაინც არ მაქვს ლუკმა პური!

მე ვმუშაობ, მით სხვა ძღება,
 რატომ ხდება ასე ესა?
 ფუი იმას, ვინც ამართლებს
 და მხნეთ იცავს ამაგარ წყსსა!
 მუდამ ვწვალობ, მუდამ ვკვნესი,
 არ მშორდება მწუხარება,
 ნუ თუ ამ სატანჯველსა
 ბოლო აღარ მოეღება?

მაგრამ აგერ დაკრა ქაშა
 და გამოკრთა განთიადი...
 მზე ამოდის... აწ საცაა
 გათენდება დღე დიადი!

• • • • •
 • • • • •
 • • • • •
 • • • • •
 • • • • •
 • • • • •
 • • • • •

*
* *

აემა ძალამ ფრთა გაშალა
მზე ღრუბლებში მიიმალა,
სუსხმა დაკრა საშინელმა
და სიცოცხლე მოიწამლა!

დაქკნა ვარდი, დაქკნა ია,
გაიცვარცვა მთა და ბარი,
ტყე ატირდა, აქვითინდა,
ისმის კვნესა, გლოვის ზარი!

მაგრამ სხივი იმედისა
გულში მაინც არ გამქრალა,
არც გაქრება, თუნდ მოზღვავდეს
ჯოჯოხეთის მთელი ძალა!

სული რწმენათ გადაიქცა,
გასალკლდივედა მკერდ ქვეშ გული
და, ნაწრთობი ტანჯვის ცეცხლში,
ვმღერი ენა მოქარგული:

ნუ შედრკებით ტანჯვის შეილნო,
ნუ დაკარგავთ რწმენა-იმედს
და ბოროტ სულს შეჩვენებულს
ნუ მოუხრით მონურათ ქედს!

მართალია ბევრი მსხვერპლი

შეეწირა საქმეს ღიადს!...

ბევრსაც ითხოვს!.. მაგრამ სხვაფრივ
ვერ ვიხილავთ ჩვენ განთიადს!

მაშ წინ მედგრათ მეგობარნო!

ნუ შეგაკრთობთ ბრძოლის აღი!

გრწამდეთ მარად: რომ ჩვენია

სანეტარო მომავალი!

საქართველოს საბავშვო ლიტერატურის სამეცნიერო ცენტრი

*

* *

ცნებავ! ფრთები შემასხი,
მასტუმრე უცხო მხარესა,
სადაც ადგილი არა აქვს
ტანჯვას და სიმწუხარესა;
საერთო შრომა ბატონობს,
თანასწორია სუყველა
ერთი მეორეს არ ჩაგრავეს,
სისხლს არ სწოვს როგორც წურბელა...
მსურს წუთით მაინც გავშორდე
ამ ბოროტების ზღუდესა,
ტანჯვა-წამების სამეფოს
უსამართლობის ბუდესა,
და იქ, იმ ტურფა მხარეში,
დავიცხო გულის ტკივილი,
მივეცე ნეტარებასა,
შევსწყვიტო კვნესა, ჩივილი!..

ა მ ო ნ ა კ ვ ნ ე ს ი.

მართა ვარ... ჩემს გარშემო
ბუნება აფურჩქნება,
მდელიო ყვავის მინდორი
ათას ფრათ იქარგება.

ტყე ხმაურობს, ნიაგი
ფრთა გაშლილი დაფრინავს,
ნაკადი მოქუხს, ნამი
ბუჩქ-ბალახებში ბრწყინავს.

ყაყაჩო წითლათ ღვივის,
იას ქრელი პეპელა
კოცნის, ეალერსება,
თავს ევლებს ნელ-ნელა.

შოშია ტკბილათ ვალობს,
შაშვი ბანს ეუბნება
და სანეტარო ხმები
მიდამოს ეფინება...

მაგრამ ჩემს გულს ბუნების
სიტუორფე ვერ იზიდავს,
ფიქრები, ვით მთას ნისლი,
მეხვევა, სულს მიხუთავს.

თვალ-წინ მიდგას ცხოვრების
ველი სისხლით მოწწყული,
ვთვლი, ვანგარიშობ მსხვერპლებს
და მწარეთ მიკვნესს გული.

მ ზ ე ლ ი .

იგო! ქურას დაუბერე,
 მოიმარჯვე ხელში კვერი,
 დაკარ ბორკილს, ბარემ დროზე
 გამოვქედოთ ეს ოხერი!
 კარგათ ვიციტ ამ ბორკილებს
 დაადებენ ჩვენს ძმებს, შვილებს
 და ტანჯავენ, აწამებენ
 მით სიმართლის მოციქულებს.

მაგრამ, ძმაო, ვარი რომ ვთქვათ,
 სისხლს გვადენენ ცხვირ და პირში,
 „ბუნტოვჩიკათ,, მოგვნათლავენ,
 გაგვგზავნიან შორს, ციმბირში.

და თუნდ ანეც რომ არ იყოს,
 შიმშილიც ხომ ძალას გვატანს
 ავასრულოთ მტრის სურვილი,
 როცა საქმეს კი მოგვიტანს?

მაშ ასწიე, ძმაო, კვერი,
 დატრიალდი, გაინძერი,
 დაკარ მედგრათ, ბარემ დროზე
 გამოვქედოთ ეს ოხერი!

ა მ რ ნ ა კ ვ ნ ე ს ი .

ენ კატორღაში სულს ლევ უდროვით
წამების ჯვარზე ხელ-ფეხ გაკრული...
ის ბრძოლის ველზე სისხლში მოსვრილი
გღია მტრის ტყვიით გულგანგმირული...
ეს აქ, ქუჩაზე ებრძვის შიმშილსა,
გმინავს, თვალთავან სდის ცრემლის ღვარი...
ოხ, როდის, როდის გაქრება ნეტა
შავი ცხოვრება ეს საზიზღარი?!

მ ბ ა რ ვ ა ლ ს.

აღ გინდა, ის ქენ, მტარვალო,
როგორც ვსურს ისე მოგვეპყარ,
გინდ შორ მხარეს გაგვაგზაუნე
გინდა ციხეში შეგვიპყარ;

გინდ ჩამოგვახჩვე, გვაწამე,
ხანჯლით გაგვიბე გულ-მკერდი,
გინდ საკირეში ჩაგვეყარე
და დაგვწვი, როგორც აბედი,—
ჩვენ მაინც, ვინც კი დაფრჩხებით,
ვფიცავთ, ან ფიცი რათ გვინდა,
ზურგს არ შევაქცევთ ბრძოლის ველს,
სანამ არ ვპოვებთ რაც გვინდა.

ერთი ათასათ ვიქცევით,
ათასი—მრავალ რიცხვათა
და შეერთებულ ძალ-ღონით
მოგვევლინებით რისხვათა.

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

გმირის საფლავზე.

ამეა მთვარეს სხივები
 ტოტებში გაუძვრენია
 და ხალხის გმირის საფლავზე
 ვერცხლის ფრათ მოუფენია!

იქვე, გაფურჩქნულ ბუჩქებში
 ზის ხმა-რაკრაკა ბუღბუღი
 და ტკბილათ უსტვენს, უგალობს,
 რომ მით დაატკბოს ტანჯული:

„იხარე, გმირო, იხარე,
 ხალხი კვლავ იბრძვის, ლომგულობს
 და მღერს, მის სისხლის მწოველსა,
 განადგურებას უპირობს!

თუმცა მტარვალმა შენსავით
 ბევრს გაუგმირა გულ-მკერდი,
 მაგრამ ვინც დარჩა, მხნეთ არის,
 არ დაკარგვია იმედი,
 სწამს, გაიმარჯვებს ბოლო დროს,
 დაამხოვს ტახტსა მტრისასა
 და მის ნანგრევზე ამართავს
 სიმართლის დროშას თვისასა!“

ასე უგალობს ბუღბუღი...
 მთვარე-კი აფრქვევს სხივებსა,
 გულზე აქარგავს გმირთა-გმირს,
 ვით მარგალიტის მძიკებსა!

023602862 000068

ისევ დაღამდა.

სევ დაღამდა. სხივი სინათლის
საზარელ ბნელმა შთანთქა, დაფარა,
ტანჯულ ქვეყანას მწუხარებისა
შავი ზეწარი გადაეფარა!

ზღვა დგას უძრავათ, ხმა გაკმედილი,
თითქო ძალ-ღონე გამოღვევია,
ძირს დაუშვია დროშა ბრძოლისა,
გარს ნისლ-ბურუსი მოუხვევია!

და ვეშაპი კი დღესასწაულობს,
თან ატრიალებს სიკვდილის ცელსა,
მუსრს ავლებს ყველას, ვინც თაყვანს არ სცემს,
უმანკო სისხლში იღებავს ხელსა.

ვხედავ რა მე ამ საზარელ სურათს,
კაემნის ალი გულზე მედება,
მაგრამ იმედსა მიინც არ ვკარგავ,
მრწამს: დაკრავს წამი, კვლავ გათენდება;

ზღვა ისევ მედგრათ დაიგრიალებს,
ტალღა ტალღასა დაეჯახება,
შემუსრავს ვეშაპს... და ჩვენს ბნელ ცაზე
მზე სხივ გაშლილი ამობრწყინდება!

ღვაო! რას ღგეხარ, რათ არ ღღლაფ, რათ
 არ ტრიალებ,
 ზვირთებს ზვირთებზე რათ არ ისვრი, რათ
 არ გრიალებ?

რამ დაადუმა ეგ შენი ხმა, მეღგრათ მქუხარე
 მღა რისთვისა ხარ მოწყენილი, ეგრე მწუხარე?
 რამ შთანთქა შენი ძლიერება, საღ მიიმაღა,
 ვინ დაიპყრო ისა ვის შესწევღა სამისო ძაღა?!
 ეგება იგრძენ შენ სისუსტე, მოხარე ქეღი,
 ტარვალს მიანღე შენი საქმე ღა შენი ბეღი?!

მაშ რისთვის ღგეხარ? ააგორე, ზღვაო, ზვირთები,
 ესროღე მტარვალს, ნუ შეღრკები, ნუ შეშინღები!
 ღეე მოიხმოს გვეღ-ვეშაპნი, ბოროტი ძაღნი
 ღა მოგისიოს შესამუსრათ ის საზიზღარნი.

ის ვერ გავიძღებს, ვერ მოიკრეფს ძაღას სამისოღ,
 ღა ჩაინთქება შენს უფსკრულში სამარაღისოღ!
 მაშ რას უყურებ ააგორე, ზღვაო, ზვირთები,
 ესროღე მტარვალს, ნუ შეღრკები, ნუ შეშინღები!!

ჩვენ წინ მივდივართ.

ჩვენ წინ მივდივართ... უკან გვრჩება ქვე-
ყანა ძველი,
ქვეყანა, სადაც ბატონობენ ბნელი ძალები,
ტანჯული ხალხი კენესის, გმინავს მძიმე,
უღელ ქვეშ,
უთვალავია სიმართლისთვის წამებულები.

ჩვენ წინ მივდივართ გაბედულათ ახალ ქვეყნისკენ
სადაც არ არის არც მჩაგვრელი, არც დაჩაგრული,
თანასწორობას გაუშლია თავისი დროშა,
გამეფებულა თვით ერთობა და სიყვარული.

ჩვენ წინ მივდივართ... ჩამოდექით ბოროტო
ძალნო!
ვერ შეგვაშინებს თქვენი ტყვია და სახრჩობელა!
მუდამ ვიბრძოლებთ თავგანწირვით, ვიდრე ჩვენს
ცაზე,
არ გამოჩნდება გამარჯვების, თვით ცისარტყელა.

გ ა ნ თ ი ა დ ს .

მ, განთიადო, განთიადო შუქმოელვარე!
 მახსოვს, როცა შენ ტის კიდურზე სხივებ-
 გაშლილი

ამოკაშკაშდი და სამყარო ააელვარე,
 განგმირე ბნელი გულის მკვლელი სქელათ გაშლილი.

მახსოვს, ბუჩქებში ბუღბუღმა მყის ღ იფრთხილა,
 სიხარულისგან აუტოკდა სიამით გული,
 ჩანგსა ჩამოკრა, სიმნი ტკბილათ ააწკრილა,
 „ქებათა-ქება“ მოგიძღვნა შენ აღტაცებული.

მეც ფრთა შევისხი, გავაკეთე ცაში კამარა,
 მინდოდა ყელზე მოგხვევოდი, ჩამეკარ გულში
 და შენთან ერთათ, შენს სხივებ ქვეშ მეც მენეტარა,
 მომკვდარვიყავ შენს ალერსში, შენს სიყვარულში.

მინდოდა... მარა ღრუბელი მსწრაფლ გადაგეფარა!
 შევეკრთი სიმწარით, ძირს დავეშვი ფრთებშეკვეცილი,
 აკვნესდა სული, თვალებს მოწყდა ცრემლი ანკარა
 და დასველა არემარე მწვანით მოსილი.

მაგრამ იმედი მაინც კიდე მიღვივის გულში,
 მრწამს, კვლავ ვიხილავ შენს ვარდის ფერ სახეს
 გაბადრულს
 და აღტაცებით მოგეხვევი... შენს სიყვარულში
 სიამოვნებით განუტევებ უღვთოთ ტანჯულ სულს!

შ ე ვ ა რ დ ე ნ ი .

ილაა, დილა ლამაზი,
მზე უხვათ აფრქვევს სხივებსა,
გულზე აქარგავს ქვეყანას,
ვით მარგალიტის მძივებსა,.

მაღლა, ჰაერში, შევარდენს
ფრთა გაუშლია, სრიალებს,
თან სხვებსაც იწვევს, უძახის,
მასავით მედგარ ფრთიანებს.

მღერის: შემოკრბით, ფრინველნო,
ხელი ხელს მივცეთ ძმურათა,
მაღალ მთისაკენ გავსწიოთ
უშიშრათ გაბედულათა.

და იქ ჩვენს მტარვალს — არწივსა
მიეუხდეთ, დავცეთ თავზარი,
ფრთა შევაკვეცოთ ულმობელს,
დღე გაუთენოთ საზარი!

კმარა რაც გვტანჯა, გვაწამა
და ინადირა ჩვენზედა,
მწარეთ გვაკვნესა, მღულარე
ცრემლი გვადინა თვალზედა.

აწ ჩვენც მივაგოთ სანაცვლო,
ეს თვით ბუნების წესია:

ყველამ ის უნდა მოიძკოს,
რაც თვითვე დაუთესია.

მაშ, მო, შემოკრბით, ფრინველნო,
ძალი ძალს შეგუკავშიროთ
და ჩვენი სისხლის მწოველი
სამუღმოსთ გავანადგუროთ!

მით მოვიპოვებთ, იცოდეთ,
თავისუფლებას სანატრელს,
გზას გავიკაფავთ მიზნისკენ,
მივალწევთ გულის საწადელს!“

და დასრიალებს ჰაერში
გარს იკრებს ტოლებს მრავალსა;
რომ შეერთებულ ძალ-ღონით
თავზარი დასცენ მტარვალსა.

მზე-კი კაშკაშებს ლაჟვარდში,
აფრქვევს და აფრქვევს სხივებსა,
გულზე აქარგავს ქვეყანას,
ვით მარგალიტის მძივებსა.

ბ რ ზ ა ნ ო .

სახლ-უკარო, ლატაკი
ძველებში გამოხვეული,
ხელ-დაკოჭრილი, ფერ-მკრთალი,
თითქმის ძვალ-ტყავათ ქცეული,
ქარხნის მოწამლულ ჰაერში
აღამებს, ოფლს ღერის შრომაში
და თანეე ფიქრობს ბედკრული
ჩანთქმული შავ ფიქრთ გროვაში:
„რა ვარ მე? მუშა ბოგანო.
რა მქვია? სხვისთვის შრომელი:
ჩემით სხვა იძენს, მდიდრდება,
მე ლუკმას ვნატრობ ღლე ბნელი!
მერე რათ ხდება ეს ასე,
ის „სხვაც“ ხომ ჩემისთანაა?..
ეჰ, სჯობს დავენსნე ამ კითხვას,
ეს ძნელი გამოცანაა!
მაგრამ ეს რა ვთქვი? ფუ ჩემს თავს!
დროა მოვიდე ქკუა-გონს,
ავხსნა, შევიგნო ყოველი
და შევებრძოლო ჩემს „ბატონს“!
და, ტანჯვის ცეცხლში ნაწრთობი,
ძალ-ღონეს იკრეფს, მხნევედება,

ხელს აძლევს მისებრ ჩაგრულებს
 და მტკიცეთ უკავშირდება:
 რომ გაიკაფონ მიზნისკენ
 გზა ნარ-ეკალით მოსილი,
 ეწვიონ „აღთქმულ ქვეყანას“,
 სრულიად ძღვევამოსილი.

ციფხირში მიმავალი.

შვიდობით, ჩემო სამშობლო მხარეე!
 გშორდები, მივალ შორს, შორს, ციმ-
 ბირში:

აწ ის იქნება ჩემი საფანე,
 ის ჩამიხუტებს თავის ცივ გულში,
 ეს არის, დიახ, ეს ჩემი ხვედრი
 მე ცხოვრებაში ეს მერგო წილათ!
 ასე ინებეს „ქვეყნის მამებმა“!
 რადგანაც მიცენეს მავნებელ შვილათ
 რატომ?-იმიტომ, რომ მე გავბედე
 და გავარჩიე თეთრისგან შავი,
 კეთილი ვაქე, ბოროტი დავგმე,
 მწარეთ გავკიცხე გასაკიცხავი.

ტანჯულ ხალხს თვალ-წინ დავუდგი სარკე,
 შიგ დავანახე თავისი თავი,
 გამოვაფხიზლე, გონს მოვიყვანე,
 ვამცნე ვინც იყო მისი მჩაგრავი...

დიახ, ამისთვის მარგუწენს წილათ
 ცივი ქვეყანა, ცუდი სადგური,
 რომ აქ უჭკუომ, აწი იქ მაინც
 ვისწავლო ჭკუა, ჭკუა მონური!

მაგრამა, ვფიცავ, რაკი ერთხელვე

მე ბრძოლის ველზე-კი შევდგი ფეხი,
ქედს არ მოვიხრი, არა და არა,
ვიდრე არ გამსრეს ცხოვრების მენი!
რაც სათქმელი მაქვს, პირდაპირ ვიტყვი,
დიუფარავათ, მოურიდებლათ;
უსამართლობას შევებრძოლები,
ვიქნები მარად სიმართლის მცველათ.
აწ-კი მშვიდობით, ჩემო სამშობლოვ,
უკანასკნელათ მომეცი ხელი,
რომ გეამბორო, გამოგეთხოვო
და გზას გაუდგე ქედ-მოუხრელი!

როკაპის მწუხარება.

ამეა სევდის მომგვრელი,
 ცას აკრავს შავი ზეწარი,
 მთვარე არ ბრწყინავს კაშკაშა,
 წყვლიადს ჩაუნთქავს მთა-ბარი.

მგლოვიარეა ბუნება,
 არ გააქვს შრიალ ბიბინი,
 მაოლოდ შორს მოსჩანს სინათლე
 და, ისმის ბრძოლის ყიჟინი.

ბრუტსაბჟელაზე „როკაპი“
 ზის ფერმიხდილი, მწუხარე,
 გულს სევდა უღრღნის, თვალეებში
 ცრემლი უბრწყინავს მღუღარე.
 ხედავს, რომ ბოლო ეღება
 მას და მის ბატონობასა,
 და სული უკვნესს, ეძლევა
 უსაზღვრო მწუხარებასა.

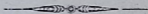
შესცქერენ „კუდიანები“
 და კანკალობენ შიშითა.
 „რა მოხდა, ჩვენო იმედო?!“
 ეკითხებიან ვიშითა.

და ისიც, დაღონებული
 სინათლისაკენ უთიფებს,
 და ეუბნება: „აი ის
 გულის მიკლავს, სულსა მიწუხებს.“

— გამხნევი ქვეყნის მპყრობელო!
 ანუგეშ-აიმედებენ.
 „მუსრსა გავავლებთ შენს მტრებსო!“ —
 მტკიცე პირობას უღებენ.
 მაგრამ მას მაინც არ სჯერა
 იმათი დანაპირები,
 და მწუხარებით აქნევს თავს
 თვალზე ცრემლ მონადინები.

იცი, სინათლეს თან მოსდევს
 მებრძოლთა ჯარი ძლიერი,
 მისგანვე უღვთოთ ტანჯული,
 ულუკმა-პურო, მშიერი,
 რომელიც მის ტახტს სამუდმოთ
 განადგურებას უქადის,
 რომ მოიპოვოს უფლება,
 რასაც ნატრობდა აქამდის.

ღამეა სევდის მომკვრელი,
 ცას აკრავს შავი ზეწარი,
 მთვარე არ ბრწყინავს კაშკაშა,
 წყვედიადს ჩაუნთქავს მთა-ბარი;
 მგლოვიარეა ბუნება,
 არ გააქვს შრიალ-ბიბინი,
 ნხოლოდ შორს მოსჩანს სინათლე
 და ისმის ბრძოლის ყიჟინი.

ა მ ო ნ ა ქ ვ ნ ე ს ი .

მ, ისევ მსხვერპლი!.. სოფელ-ქალაქი
მშრომელთა სისხლით კვლავ შეიღება!
იტირე გულო, იკვნესე სულო,
თვალნო, აფრქვიეთ თქვენც მღუღარება!

ახ, რათ არ ძალშიძს ქარიშხლათ ვიქცე,
აღვგაო ქვეყნათ ბოროტი ძალა,
რამაც აძღენი ადამიანი
ერთათ იმსხვერპლა და ინაცვალა!

ცავ, მოპირქუშდი, დასქექ-დაქუხე,
გადმოისროლე ისრები ცეცხლის
და მით შემუსრე, გაანადგურე
უბრალოთ მღვრელი მართალთა სისხლის!

ოხ, ისევ მსხვერპლი!.. სოფელ-ქალაქი
მშრომელთა სისხლით კვლავ შეიღება!
იტირე გულო, იკვნესე სულო,
თვალნო, აფრქვიეთ თქვენც მღუღარება!

*
* *

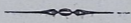
სმ სოფლათ ტანჯულს მეგონა
სამოთხე იყო ზეცადა,
და ერთხელ მაინც მენახა
გულით მინდოდა, მეწადა.

ფრთა ფრთას შემოვკარ, გავფრინდი,
ჰაერში შევინავარდე,
მთვარეს ავშორდი, მზეს ავცდი,
ვარსკვლავნი მოვინავარდე.

არ დამიგდია ზეცისა
არც ერთი კუთხე, ნაპირი,
მაგრამ, მის ნაცვლათ, სულ სხვა რამ
ვიხილე გულის გამგმირი:

ყინვა მეფობდა ყოველგან,
სიცოცხლის ძარღვი არ სცემდა,
არც ჭირი იყო, არც ლხინი,
მკდრული სიჩუმე სუფევდა.

გული მეტკინა... დავბრუნდი.
მზლათ შემეზიზლა მყისვე ცა
ვთქვი: თურმე აქვე ყოფილა
სამოთხეც, ჯოჯოხეთიცა!

ნ ა წ ყ ვ ე ტ ი

(ვუძღვნი გაზეთ „ელვას“)

უმც „განთიადს“, დილას მორბედს,
გადაეკრა ზედ ღრუბელი,
დააბნელა მოკაშკაშე,
ჩაგრულთ სატრფო, საყვარელი;
მაგრამ მყისვე გაკრა „ელვამ“,
ღრუბელს გული დაუსერა
და დასჭექა მედგარი ხმით:
„ძირს მტარვალი გაიძვერა!“

ა მ ო ნ ა კ ვ ე ს ი.

მყვე, ისევ შენთან მოვედი,
რომ სევდა გაგიზიარო,
გითხრა ამბავი ტანჯულთა,
მით გული აგიწრიალო!

ყური დამიგდე, ზურმუხტო,
წამს შეაჩერე შრიალი
და ჩემთან ერთათ შენც შესვი
ნაღველით საესე ფიალი!

მტარვალი შემოგვესია
მთლათ ბორბტებათ ქცეული,
ავიკლო, აგვაწიოკა,
აღარვის ინდობს წყეული.

გადასწვა, გაანდგურა,
ქალაქი, დაბა, სოფელი
მუსრი გაავლო ყველაფერს,
რასაც უწია მან ხელი.

ქალებს ნამუსი ახადა,
დაადო შეგინებული,
არ შეიბრალო უმწეო
თვალზე ცრემლ მოდინებული.

„აქაოდასიანე იმკლმონ

17 **ოქტომბრის სახსოვრათი**

„დინგეთი ძიუბუნ აქაოლოფი

ემოდგომისა სუსგიანი ცივი დღე იყო,
ლაჭვარდოვან ცას გადაკვროდა სქელი ღრუ-
ბელი,

გრგვინაედა, ელვა ხაზს ავლებდა, იკლაკნე-
ბოლოფი

მეხს გავარდნის მოლოდინში გყოფიყრევილი

მაგრამ უეცრათ, გაიფანტა შავი ღრუბელი,

მზე სხივ გაშლილი გამობრწყინდა, გამოაკაშკაშდა,

მას სიხარულით მიეგება ყველა სულ-დგმული,

შევარდენმა-კი მხოლოთ ექვი გამოაცხადა.

„ნუ ენდობითო, — შემოსძახა, — შემდგომის მზეს,

ის კვლავ სქლათ გაშლილი შავ ღრუბელში ამოყოფს

თავსო

და ჩვენ კი იმით უმოწყალოთ მოტყუებულებს,

კვლავ სუსხი დაგვკრავს, სიცივე სულს შეგვიხუთავსო!

რა დაასრულა, მართლაც მყისვე დაბნელდა ზეცა

და დღესაც ისევ აკრავს ცასა შავი ღრუბელი,

სასტიკ სიცივეს გაუშლია თავის დროშა,

კვნესის და გმინავს მის ბრწყინებში არის ყოველი!

ზიზილის შესხვიკლი

 აბრალო ბესო გუშინ მთელ დღს დაწანწა-
 ლობდა,
 სამუშაოსა დაეძებდა, მისთვის წვალობდა,
 მაგრამ არ იქნა, ვერ იშოვა, მოუკვდა გული,
 მწარეთ აკვნესდა მწუხარების ცეცხლ-მოდებული.
 ან-კი ბედკრული აბა ვით არ აკვნესდებოდა,
 როცა ცოლ-შვილი შინ მშვიერი ეგულებოდა!
 დასალამოვდა, მზემ სხივები შეათამაშა,
 მთისა მწვერვალსა თავს დაადგა, ააკაშკაშა.
 ქალაქის ბაღში მუსიკამაც დაიგრიალა
 და სანეტარო ხმამ ჰაერში გაიწკრიალა.
 ხალხი ქუჩაში გამოვიდა, გამოეფინა,
 რომ გაერთოს აქ, მან დროებით დაადლო ბინა.
 მხოლოთ ბესომ კი ისევ მწარეთ ამოიგმინა
 და თვალებიდან ცხარე ცრემლი გადმოედინა.
 მას შეეზიზლა იქაობა, ის არე-მარე
 და გზას გაუდგა შინისკენ — სახე მწუხარე.
 მიდის, თან ფიქრობს, რა ქრელია ჩვენი ცხოვრება:
 ზოგი ნეტარობს, ზოგს სულს აძრობს ტანჯვა-წვალება,
 ვინც რომ არაფერს არ ^{შე}კლებს — განცხრომაშია,
 ვინც წელს იწყვეტავს, შრომის ოფლს ღვრის — მას
 მუდამ შია...
 როდის დადგება დრო ნეტარი, დრო დიდებული,

ყველას ექნება თანასწორი უფლება, პური;
 აღარ იქნება ასი მონა, ერთი ბატონი,
 ყველა იქნება თავის თვის სრული პატრონი?..

მიაღვა ქოხსა. სურს შევიდეს, შეაღოს კარი,
 მაგრამ შიგნიდან მოესმა ხმა, ვით გლოვის ზარი:
 —მშია, დედიკო, მშია, პური მომეცი მალე!
 —მოიცა, შეილო, ცოტა კიდევ, შენ გენაცვალე;
 აწ საცა არის მოვა მამა, მოიტანს პურსო
 და გამოვიძღებთ, ჩემო, კარგო, ცარიელ კუქსო.“
 და ამ სიტყვებმა გული კიდევ უფრო მოუკლეს.
 *სიკვდილი არ სჯობს ამგვარ ყოფას, ამგვარ სი-
 ცოცხლეს!

ამოიკვნესა და მიეყრდნო იქვე კარებზე
 და დიდხანს, დიდხანს ქვითინებდა ცრემლით თვა-
 ლებზე!

მერე შებრუნდა როგორც მხეცი გაშმაგებული,
 და ქალაქისკენ გასწია კვლავ აჩქარებული.
 დახვდა მომავალს, გაუყარა მკერდში მახვილი,
 იქვე დააგდო სულთმობრძავი, სისხლში მოსვრილი
 ამოაცალა თუ რამ ქონდა უბე-ჯიბაში
 და სურდა ხელათ გამქრალიყო ღამის წყველიაღში,
 მაგრამ მოუსწრო და შეიპყრო ქუჩის დარაჯმა...
 და დღეს-კი უკვე ჩამოახრჩო იგი ჯალათმა!

ჩვენნი ღროის იუდა.

აგჩალუნული, ვით წმინდანი, მიდის ღ მოდის,
თითქო ცდილობსო ქიანქველა არსად გასრი-
სოს,
რომ ლაპარაკობს, მის პირიდან თათფლი ამო-
დის,

კაი კაცობა თავის თავის რომ დაამტკიცოს.
თან ცდილობს მარად, ^{აღ}გაგვეცნოს, დაგვიახლოვდეს,
რომ ჩვენსა საქმეს, მოქმედებას თვალს ადევნებდეს.

კენესის და გმინავს ხალხის ქირზე, ^{ბუნებ} ვარამზე,
ვითომ უყვარს ის, მისი მტერი კი ეიზლება,
მაგრამ ნამდვილათ ფიქრობს იგი სულ სხვა რამეზე:
უნდა გაიგოს ამით ჩვენი სულის კვეთება
და მოახსენოს დაწვრილებით შემდეგ ჯალათებს:
ვინ რაზე ფიქრობს, ვის რა უნდა, ვინ რას აკეთებს.

მისი წყალობით სავსე არის ციხე-ციმბირი,
ლდე არ გაივლის ისე, ერთი მაინც არ გასცეს,
ბევრი ჩააგდო ტანჯვის ცეცხლში მან ხალხის შვილი
ღ, რა თქმა უნდა, საზიზღარი კვლავაც ბევრს მისცემს.
მაგრამ ბოლო ღროს მის ხელობას თან გადაყვება
და გამცემელსა უკან ჩვენი ზიზღი წაყვება.

ცისკარს.

სევ შენ გეტრფი, გიმღერ, ცისკარო,
 აღმოსავლეთის შევენებავ, თვალო!
 თუმც ღრუბელა კვლავ გადამეფარა,
 მთელი სამყარო ბნელმა დაფარა;
 მაგრამ მრწამს ისევ გაიკაშკაშებ,
 ოქროს ფერ სხივებს შეათამაშებ;
 მიფანტ-მოფანტავ, გააქრობ წყვდიადს,
 მოგვიახლოვებ ისევ განთიადს.

მაშ გამობრწყინდი, გამოკრთი მალე,
 ტყე-მიდორ-ველი ააელვარე;
 სხივთა ისრები სტყორცნე ბოროტ ძალს,
 რომელიც გვიდებს მწუხარების აღს;
 მიფანტ-მოფანტე, გააქრე ბნელი,
 ის საზიზღარი, გულისა მკვლელი!

გვეყოფა ბნელში რაც რომ ვიარეთ,
 ტანჯვა-წვალემა გამოვიარეთ;
 ვზიდეთ უღელი, ვზადეთ ბორკილი,
 ვიკვნეს-ვიტირეთ წელში მოხრილი;
 ცრემლებთან ერთათ სისხლიცა ვღვარეთ,
 ტოლ-ამხანაგნი დავასამარეთ.
 აწ ღროა გაქრეს შავი წყვიადი
 და ჩვენს ცაზე მზე ვნახოთ დიადი!

ზ ე ზ ლ ი ლ ი.

მავი ზამთრის შავი ღლეა,
სუსხი სუსხსა ემატება,
ყინვა მეფობს საშინელი
და ბუნება ცრემლათ ღნება.

ბუქავს, ღმუის ქარიშხალი,
ყველაფერი კენესის, გმინავს.
ახლა მხეციც ბუნაგში წევს,
საკოდავთ ზმუის, ღრინავს.
მაგრამ აგერ ეს ვინ არის,
თავ-შიშველი, ფეხ-შიშველი,
მოდის ქალი, კრთის, კანკალებს,
ტანს უფარავს კონკის ძველი;
ხან უმიზნოთ გარბის, გარბის,
ხან უეცრათ შეჩერდება,
ხან წაიშენს ცხვირს და პირში.
ხან გაკივის, ხან მშვიდდება;
ხან აცეცებს ირგვლივ თვალებს,
ხან ერთ წერტილს აჩერდება,
ხან „შორს ჩემგან!“ გაიძახის
და ხის ძირებს ეფარება?..
შეშლილია... მაშინ, როცა
„ვერაგ მტრებმა“ ჩვენი მხარე

ცეცხლს და მახვილს მისცეს პირში,
არ დაინდეს ქვრივ — მწუხარე;
ყველაფერი გადაბუგეს;
სისხლით მორწყეს არე-მარე:
გაამეფეს მწუხარება,
ვაება და მოთქმა მწარე. —
ამ ბედკრულის ღარიბ ქონსაც
თავს დაესხენ მტარვალები,
ყველაფერი მტვრათ აქციეს,
თან წაიღეს წასაღები;
ქმარი თვალ-წინ გაუგმირეს,
გაუჩხვინეს ოთხათ თავი;
თვით კი ჯიჯგნეს, თმით ათრიეს,
ულფთოთ სტანჯეს საცოდავი.
ვერ გაუძლო ამ განსაცდელს,
გაქივრებას საშინელსა
და დაკარგა ქკუა, გონი,
თავი მისცა ტყეს და ველსა.
და მას აქვთ ასე დაძრწის,
აღარა აქვს მოსვენება,
ყოველ წამში ის სურათი
თვალ-წინ უღვას, ეჩვენება!

ს. მ. ჯიბლაძე იუდაიზმის ძეგ

ანტიტიპიკონსტანტინეანთა

მოქმედებდა, მისი სწავლებების
არაფერს ვერ მოელოდნენ, თუ
სვედის ზეწარა ფენის
მიდამოს, არე-მარცხისა;

თითქო უგრძობია ბუნებას
ხალხის ტანჯვა და წუხილი
და დაღვრემილია, შემწყდარა
მასში სიცოცხლის დუდილი.

სოფელსა ცეცხლი ედება,
იწვის და იწვის ქოხები,
ტყე-ღრეებს ეფარებია
ზარ-დაცემული გლეხები.
ამბობენ: „განა სხვა ტანჯვა
არ გვეყოფოდა ბედკრულებს,
რომ ახლა... მოგვადგა,

განადგურებას გვიპირებს?
ჩვენს ღარიბ ქოხმანს ცეცხლს აძლევს,
გვინგრევს, გვიოხრებს კერასა,
არ ზოგავს, არც ქვრივს, არც ობოლს,
გეტანჯავს, გვაწვალებს ყველასა!
რა დავაშავეთ? რას გვერჩის?
რისთვის გვეპურობა მტრულათა?!

ეხ, სამართალი მადლარის, ო კ
სად არის ქეშმარიტება,

დღეს ძალა მეფობს ბოროტი,

და მისი ნება სრულდება!

და თვალნი ცრემლით ევსებათ,

გულზე ედებათ გენია,

გმოზენ მას, ვისაც იმათვის

ეს ქირი მოუვლენია.

ცა მოქუშულა, მზე სხივებს

არ აფრქვევს მოვლვარესა,

სევდის ზეწარი ფენია

მიდამოს, არე-მარესა;

თითქო უგრძენია ბუნებას

ხალხის ტანჯვა და წუხილი

და დაღვრემილა, შემწყდარა

მასში სიცოცხლის დუღილი

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

ქველთხე მთქველთხე მთქველთხე

მ გ ო ს ა ნ ს.

მგოსანო! შენი ტკბილი ხმა
 გულის ატვისკროვნებს, ახარებს,
 უიმედობას აქარწყლებს,
 ნაცვლათ იმედებს ამყარებს.

ნუ შესწყვეტ! სიმებს, თითებიც
 ჩვეულებრივით გაკარი!
 დე, შორს გაისმას მძლავრი ხმა! ოდენ
 სმენათ გადაიქცეს მთა-ბარბი! იმ ძველ
 დღეს, როცა შავსა ძაღლსაც ძებოც
 ქვეყანა დაუმონია, ცობილოცნებნ
 შენი ხმა იმედიანი, აქამიგვრგ ან ძველ
 უფრო საჭირო მგინია, აქამიხ პუფლოპ
 მაშ შემოსძახე: შავი ზამთრის სობნ ბლითუ
 შემდეგ კვლავ გაზაფხულდება ან-ფრთხ
 და არე-მარე ლამაზათ იმდღეშნ ანდ
 აყვავდებ-აბიბინდება! ამიშორულ იც კინიონიხ
 ფრთას გაშლის ძაღლს სულისა, ითომნ
 თან სისხლიც აჩუხჩუხდება გენ თომბო
 და გულშინაც ცხილო ბრძოლისა ნიფც რცხ
 იფეთქებს, აგუგუნდება! ითიონნ ან
 აფრიალდება სიმართლის თეიმინიბრც
 დროშა, ჩაგრულთა ნუგეშიც იფცე პნენლონ
 და ჩაიბრჩობა შაკვარი ონნი, კოთინნი
 მისივე სისხლის გუბეში! ონცნ წნცნ
 თავისუფლების სხივები
 აკაშკაშ—აელვარდება, ოთხე პიენნი იც ში
 ვით მარგალიტის მძივები,
 გულმკერდზე დაგვექარგება!

ანმ იფინტ ვმენ სომასოგ
 მწიკდუ მწიკდოტუ მწიკდო
 მწიკდოტუ მწიკდოტუ მწიკდო
 მწიკდოტუ მწიკდოტუ მწიკდო
 მწიკდოტუ მწიკდოტუ მწიკდო

ამე აზნელი, მწიკდო ! ტღღმწიკდო ტმ
 საზარელი ! ირასეგ რადობნეღღღღღ
 მეფობსმ არჩინსნ ბაწიწი მწიკდოტუ
 ცას ღრუბელით მწიკდოტუ მწიკდო
 აკრავს სქელით მწიკდო ტეოტ მწიკდო
 ბუნებაა მგოლვიარე. იმონნეღღ მწიკდო
 სკექს და გრგვინავს იმონნეღღ მწიკდო
 სოფელს ძინავს იმონნეღღ მწიკდო
 დღიურ შრომით დაქანცულს მწიკდო
 დარდ-ნალექელი, მწიკდო მწიკდო
 სვედა მწიკდო მწიკდო მწიკდო
 ძილშიაჲ კი უღრღნის მწიკდო
 მხოლოთ ქოხს ფრთს მწიკდო
 ობლათ მდგომელს მწიკდო
 ჯერ კვლავ მწიკდო მწიკდო
 თმა გაშლილი, მწიკდო მწიკდო
 ფერმიხდილი მწიკდო მწიკდო
 მოთქვამს დედა მწიკდო მწიკდო
 ,,შვილო, ჩემო მწიკდო მწიკდო
 ნუგეშ მცემო, მწიკდო მწიკდო
 აწ კი ჩემთვის დაკარგულს მწიკდო

.

მშობელ დედას შენს შემცქერაღს...
აწ რა ვქნა მე,
ღღე და ღამე
ვიტირო და ცრემლი ვღვარო?
არა, არა,
ტანჯვა ემარა!
სჯობს, 'შავ მიწას მივებარო!!'
და ბედკრულს თან
თვალეზიდან
ცხარე ცრემლი ჩამოცურავს,
სახეს იგლეჯს,
სისხლსა იღენს,
გულსაკლავათ კენესის, გმინავს.

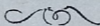

ა მ ო ნ ა კ ვ ნ ე ს ი .

ნიავო! ლაღათ დაფრინავ,
 სითაც გსურს მიეშურები,
 ხან ვარდს ეხვევი ყელზედა
 ხან ბუჩქებს ესაუბრები;

წინ ვერაა გადაგიდგება,
 ყველაფერს თავზე ევლები...
 ახ, ნეტავი შენ, ფრთა მარდო,
 თავისუფლებით რომ სტკბები!

ნიავო! მეც მსურს შენსავით
 ფრთა გაშლით გავინავარდო,
 გულში ჩავეკრა ჩემს ყვავილს,
 ვნახო წალკოტი სავარდო.
 მაგრამ, ეჰ, ძალა ბოროტი
 წინ მელობება წყეული,
 არ მიშვებს, არა, სატრფოსკენ
 და მწარეთ მიკენესს მე გული!

ქ უ ჩ ა ზ ე.

უჩის აღზდილმა, ქუჩაზედვე დალია სული;
 აქ იყო მისი ასპარეზი, მუდმივი ბინა,
 აქვე დაეცა მტარვალთ ხელით გულ განგმი-
 რული,

უმანკო სისხლით მორწყო იგი და მიიძინა!

ცოტა იცოცხლა, ბევრი ქირი გამოიარა,
 მაგრამ მას ქედი არავეს წინ არ მოუხბრია,
 თუმცა ღრმა იყო მისი გულის წყლული, იარა,
 მაინც მზნეთ იყო, ცხარე ცრემლი არ დაუღვრია!
 რა გადიკითხა მან რვეული ჩვენი ცხოვრების,
 გაიცნო მისი შინაარსი, მიმართულება,
 მყისვე ამართა დროშა მხსნელი, დაჩაგრულების
 და შემოსძახა: „ძირს მტარვალი! ძირს ბოროტება!“

მას აქეთია აქ, ქუჩაზე, იბრძოდა იგი,
 აქ იყო მისი ასპარეზი, მუდმივი ბინა,
 აქვე დაეცა განგმირული, როგორც ტარიგი,
 უმანკო სისხლით მორწყო ქუჩა და მიიძინა!

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ს .

ძათრი ზამთარი მძვინვარებს,
თოვლს დაუფარავს მთა-ბარი
და ცრემლით დნება ბუნება,
სასტიკ სუსხისგან დამქცნარი.
ობ, გაზაფხულო სადა ხარ?!

უშენოთ გული მკვდარია,
შავ ფიქრთ ზღვა აწვეს გონებას,
სულსა ღრღნის გლოვის ზარია.

მოდო! მახვილი ნესტარი
მკერდში აძგერე ზამთარსა,
სიცოცხლის ძალა უკვდავი
გულზე დაამყენ მთა-ბარსა:

რომ ტყე აყვავდეს, ბუჩქებ ქვეშ
გადაიშალონ იანი,
და მოიქარგონ ათას ფრათ
მინდვრები, გულ-მკერდ ღიანი;

მდგლო ამწვანდეს, წალკოტში
გარდაიფურჩქნონ ვარდები,
ბულბულმა ჩანგსა ჩამოკრას,
ვაიქროს სევდა-დარდები;

ყინულთ ბორკილი დაიმსხვრეს,
კვლავ აჩუხჩუხდეს ნაკადი,
მიეცეს შვება-სიხარულის
მრავალ ქირ გადანახადი!

პროლეტარიატის აღსარება.

ნელში ვიდოდით, ვერ ვხედავდით სხივს
 მოელვარეს,
 მძიმე უღელ ქვეშ საცოდავით ვიკაკვებოდით,
 და მუხლმოყრილნი შველას ვთხოვდით ზე-
 ცად მჯდომარეს...

მაგრამ არრისგან განა რასმე ველირსებოდით?!

წელი წელს ცვლიდა, საუკუნე—საუკუნესა,
 და ჩვენ კი ისევ მონობაში გვხდებოდა სული,
 ვიტანჯებოდით, ჩვენი მოთქმა, წუხილი, კვნესა,
 ზეცას წვდებოდა, მიწას რწყავდა ცრემლთ ნაკადული.

და ამ ტანჯვაში აგვეხილა კიდევც თვალები,
 შევიგნეთ ნათლათ, რომ ხსნა მხოლოთ ბრძოლაში
 არის.

შევაკავშირეთ დაქსაქსული ჩვენი ძალები,

აემართეთ დროშა დამცემელი მტარვალთ თავზარის
 და გამოვედით ბრძოლის ველზე თავგანწირულნი,
 ქედმოუხრელათ ვებრძვით მარად ჩვენს სისხლის
 მსმელებს,

ვიდრე სრულიად არ მივადწევთ მიზანს ტანჯულნი,
 ძირს არ დაფუშვებთ საბრძოლველათ ამართულ ზე-
 ლებს!

ს მ რ ნ ა კ ვ ნ ე ს ი.

აზაფხულდა, კაშკაშა მზემ
შეკრა სხივთა თაიგული,
მთა-ბარს უძღვნა და გაათფო
ზამთრისაგან გაყინული!

და ბუნებაც მსწრაფლ აფეთქდა,
სასიცოცხლო იგრძნო ძალა,
ათას გვართ აფერადდა,
გაიფურჩქნა, გაიშალა!

სიხარული დაჯდა ტახტზე,
ჩანგათ იქცა თვით სამყარო:
აქ შაშვი სტვენს, იქ—ბუღბუღი...
ხმა გაისმის სანეტარო!

მაგრამ მე კვლავ სევდა მიპყრობს,
ვერ მახარებს გაზაფხული,
შავ ფიქრთ ზღვაში მიმოვცურავ,
მემატება წყლულზე წყლული!

იმტომ, რომ ჩემი სატრფო
მტარვალვებს ყავთ ისევ ხელში
და სტანჯავენ, აწამებენ,
თოკს უქრენ მაგრათ ყელში!

ს ა ა ლ დ გ ო მ ო .

ალხი ტანჯული, წამებული, მშიერ-მწყურ-
რვალე მძიმე უღელ ქვეშ მწარეთ კენესდა, მწარეთ
გმინავდა,

ხმას ვერ იღებდა, ქირის ოფლსა ღვრიდა მღუმარე,
და მის თვალეებში მწუხარების კრემლი ბრწყინავდა.

„ძლიერნი ამა ქვეყნისანი“ ტკბილათ ცხოვრობდენ,
ღღესა და ღამეს ატარებდენ ფუფუნებაში,
ზეიმში ქონდათ, იმღეროდენ, მხიარულობდენ,
სიცოცხლეს ლევდენ განუსაზღვრელ ნეტარებაში.

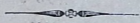
ამ დროს იშვა ის... ღარიბ ქონში გამოიზარდა,
გაიცნო ხალხის გულის წყლული, ქირი, ვარამი,
აღშფოთდა გმირი, მტარვალთ ომი გამოუცხადა,
რომ ძირს დაემხო მათი ტახტი, მათი ალამი.

მაგრამ შეიპყრეს მოციქული „ძმობა-ერთობის“,
ეკლის გვირგვინი დაადგეს თავს, სტანჯეს, აწამეს
და ჯვარზე აცვეს, დაშგმობელი უსამართლობის,
წუთი სოფელსა სამუდამოთ გამოასალმეს.

მოკლეს ის, მაგრამ ჩაგრულთ გულში კვლავ აღ-
სდგა მკვდრეთით!

მისი საქმენი თვალ წინ უდგათ მათ მაგალითად,
და მხნეთ იბრძვიან, მონობის ჯაქვს ამსხვრევენ
მკერდით,

თანვე მღერიან: „ქრისტე აღსდგა აწ ქვეშაართად!

ციმბირელის გოდება.

რომის შვილი შორს, ციმბირში,
გადმომტყორცნა ბოროტ ძაღმა,
ღ ტანჯვის ცეცხლს საწამებლათ
მიმცა პირში საზიზღარმა!

თან შიმშილი, თან სიცივე,
მტრობა, დევნა, უგულობა...
ყველა ერთათ მიჭერს ყელში,
თითქო აქვთო შეთქმულობა!

მაგრამ ყველას აფიტანდი,
ვერ გამტეხდა ტანჯვა, ქირი,
ერთხელ კიდევ რომ მენახა:
მამა, დედა, ცოლი, შვილი;
სამშობლო ცა მოკაშკაშე,
მოქარგული მინდორ-ველი,
მოჩუხჩუხე ნაკადული,
მიწა ჩემი გამომზდელი;

ამხანაგთ გვერდს მოფდგომოდი,
კვლავ მიმეცა ძმურათ ხელი,
მათთან ერთათ დამეძახა:

„ძირს მტარვალი სისხლის მსმელი!

მაგრამ, ვაი, ეს არ ძალმიძს,

თავს ვერ ვაღწევ მტრის ბასრ ბრქვალებს

და ვეძლევ მწუხარებას,

ცრემლები მწვავს ორთავ თვალებს!

მარა წუხილს ჩაგრულისას

ვაიგონებს ვინმე განა,

მაშინ, როცა ზეცა ყრუაძენს ძეგლსაძენს

და უგულო — ეს ქვეყანა!?

!სამიოულბოძის იბნეობს

~~როცა მუქი შინა მინ გნ სიბოძინ~~

იფენი იფენობენიდე რე

საბოძენს ტეფინტეინ რე

იფენს მბობ იობინიდე რე

ინგუულბოძისდე ცუენს ასაშობინ

ინგეობს შინტეწი ასაწე

საბოძესთა ინგუფენცე თე

ინტეფუშინ თე სენ იფენს დეტი

საბოფენ-სენ იბოფენს იბოფენს თე

საბოფენს თინტროფენს დეშინ

სოფენსაშინს თეფენს თეფენს თეშინ

!სამიოულბოძისდე თინიფენს

საბოინს თან თინტროფენს ტე

!სამიოულბოძის-სამიოულბოძის

ინაუეს თლიწსდე შიწი შიწი

!სამიოინს თეფენსაშინს თეფენს

ინაუესთა თინაუესთა თინა

ინტეფენს ტე სიბოძის

საბოძისთა ტეფენს ასენ იფენს

!!ინტეფენს თინტროფენს

!ოღონს ქოქოსს აღვიბენ სიბნ.

სხიწოებს რა მც ღიფ წიბგამ

მც **მ**წილვე ზამთარია მსოფს ოა წვიმს,
მძინვარებს ყინვა საზარის, თუ
მსხვერპლი მსხვერპლს მისდევს უმანკო,
სისხლით ირწყუება ითა-გაკი!

ფრთა გაუშლია კვემანს, მიგ მნე მოგიც
ჩაუნთქავს შვება გულისა, მც კოთ მინამ
კრემლებში გაუხვევია მც — ლელღელ თუ
სხივები სიხარულისა!

მაგრამ მე მაინც მხნეთა ვარ,
არ დამკარგვია იმედი,
არ მივცემივარ ქმუნვარსა,
არ დამიხრია ძირს ქედი.

მრწამს, მალე გაზაფხულდება,
კაშკაშს იწყებენ სხივები
და აყვავდება ითასფრათ
ტყე, ველი, მთა და მინდვრები.

და ვმლერი, ვმლერი ხმა-მედგრათ:
მხნეთ, მეგობრებო გულისა,
მხნეთ შევხვდეთ ყოველ განსაცდელს,
ტრფიალნო გაზაფხულისა!

ნუ შევეუდრკებით შავ ზამთარს
თოვლიან-ყინულიანსა!
წინ, წინ გავსწიოთ, სალამი
ვუძღვნათ გაზაფხულს მზიანსა!

ხსნა ბრძოლაშია, ბრძოლაშია,
ამაო არის კრემლები!
ფუი მას, ვისაც მონურათ
დაუკრეფია ხელები!!

6 ა ნ ი ს ა .

მეც გეტყვი ტანჯვის შვილო
ერთხელ ნანინარ,
გვი-ვაგლახით მოქარგულს,
ცრემლით განაბანსო!

ყური მიგდე, გენაცვალე,
და დიხსომეო
ყველაფერი სათითაოთ,
რაც რომ გითხრა მეო!
ხელგაწვდილი სოფელ-სოფელ
დავეხეტებითო,
საწყალ გლეხებს ჩვენც მეტ ბარგათ
თავზე ვაწვევებითო!
რა გვიჭირდა სამათხოვრო
მამა რომ გყავდესო,
მას შენი ძმა, ჩემი ვანო,
მხარს უშვენებდესო!
მარა მტარვალთ მსხვერპლთ გახდენ
ორივე ერთათო,
როცა თავისუფლებისთვის
იბრძოდენ მედგრათო!
შენ კი დარჩი უპატრონოთ
დედის ამაროთ,

ხან გშია და ხან გწყურია,
 არ გაქვს არარაო!
 მაგრამ ტანჯვა ქურა არის,
 გაგაფოლადებსო,
 და ბრძოლის ცეცხლს, დაუშრეტელს
 გულში აგინთებსო!
 მაშ იზარდე, გენაცვალე,
 მწარე ტანჯვაშიო,
 ვიღრე ~~ღონე~~ არ იგრძნო ძალ-ღონე
 მშრომელ მაჯაშიო!
 მაშინ კი მტერს წინ გადუდექ
 სისხლი აიღეო,
 თავისუფლების კარები
 ძალით გაიღეო!
 მარა ახლა დაიძინე
 თუ მოგეწყინაო,
 და მეც შეგწყვეტ ჩემს ნანინას,
 იავ-ნანინაო!

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

ა მ ო ნ ა კ ვ ე ს ი .

ზე დადებული, შუქ-მოელვარე,
მთის გადაღმიდან წყნარათ **დაცუ-**
რავს,

და მწვანით მოსილ არე-მარესა
სხივების გვირგვინს თაფზე ახურავს!

ტყე იფურჩქნება, ია იშლება,
ტურფათ ბიბინებს ეზო-მინდორი
და იქარგება ვარდ-ყვავილებით
ხელის გულივით გაშლილი, სწორი!

გრილი ნიაფი ფრთა გაშლით დაქრის,
ცელქი მთას და ბარს თავსა ევლება
და შრიალობენ ბუჩქ-ბალახები,
ფოთოლი ფოთოლს გულში ეკვრება!

გაზაფხულისა მახარობელი —
მერცხალი მდგლოს თავს დასტრიალებს,
ხან შეეხება მას ოდნავ მკერდით,
ხან კი ჰაერში გაისრიალებს!

აქ შაშვი გალობს, იქ კი ბუღბუღი
უცხო რამ ხმაზე აჟღერებს ჩანგსა,
და არემარე, სმენათ ქცეული,
ხარბათ ყურს უგდებს მომხიბლავ ჰანგსა!
ვიშ რა დილაა! ყოველ არსებას

ატკობს, აზარებს სიკაცხლის ძალა!
 დღეს ჩემი გულიც ტკბილათ ატოკდა
 და ოცნებამაც ფრთები გაშალა!
 მაგრამ, ვაი, რომ წამის გამოდგა
 ეს აღტაცება, ეს სიხარული,
 თვალ წინ დამიდგა ჩვენი ცხოვრება
 ტანჯვის მორევით დაგუბებული!
 და მომაგონდა ტანჯული ხალხი
 შეგ-ბნელ ძალისგან დამონებული
 უსამართლობის სასტიკ ბრჭყალებში
 მწარეთ მკვნესარე, დაწყლულებული!..

და მყის დაუშვა ოცნებამ ფრთები,
 ზედვე დაემსხვრა სინამდვილის გრდემლს,
 და კვლავ აკვნესდა ობოლი სული,
 ვეღარ ვიკავებ მოზღვაებულ ცრემლს!

ოხ, როდის დაკრავს ნეტარი წამი,
 ძირს დაემხოვა უსამართლობა
 შეწყდება კვნესა, შეწყდება ცრემლი.

გაქრება ჩაგვრა, ძალმომრეობა;

სიმართლის ღროშა აფრიალდება,
 ტახტზე დაჯდება თავისუფლება
 და მის სხივებ ქვეშ ბედნიერების
 ტურფა ყვავილი გაიფურჩქნება!

ნაკადული და მგოსანი.

უხჩუხით მოქუხს ნაკადი
 მალლიდან დაბლა ბარათა,
 თან მოიძღვრის ხმატკბილათ
 უცხო რამ ჰანგზე წყნარათა:

„სალი კლდის შავ-ბნელ წიაღში
 ვიყავი მომწყდევლიო,
 გულს კაემანი მიღრღნიდა,
 მწარეთ მიკვნესდა სულიო.“

მაგრამ გავაპე სალი კლდე
 გამოვჩქრიალდი გარეთო,
 ვიხილე ტურთა ბუნება
 აყვავებული მწვანეთო.

მკერდ მოქარგული მთა-ბარი
 ლაქვარდის ფერი ზეცაო
 და მასთან ქვეყნის მნათობი—
 სხივებ გაშლილი მზეცაო;

ვარსკვლავნი მოციმციმენი,
 შუქ მფენი ბადრი მთვარეო
 და განთიადი კაშკაშა,
 ცისკარი მოელვარეო.

სალამი ვუძღვენ მეგობრებს,
 გადავუშალე გულიო,

შიგ ჩაეხატე იმათი
სურათი დიდებულიო.

და მოვჭკრიალებ, სიხარულს
ვეძლევი სანეტაროსო,
ვადიდებ თავისუფლებას—
ბედნიერების წყაროსო!“

და მოჩანჩქარებს, მოხტუნავს,
გველივით მოიკლაკნება,
ხანდახან აჩუხჩუხდება
და ხან კი გაინაბება.

თან შხეფებით რწყავს მიდამოს,
პირსა ბანს ბალახ-ყვავილებს
მის ნაპირებზე ლამაზათ
საამოთ გადაფურჩქენილებს.

მას თავს ადგია შგოსანი,
შეყურებს აღტაცებული
და აწკრიალებს სიმებსა
ძალზე გულ-ატოკებული.

მღერის: ნაკადო! ჩვენც შენებრ
გარს გვაკრავს შავი ზღუდეო,
ტანჯვა—წამების სამეფო,
უსამართლობის ბუდეო.

ვებრძვით და ვებრძვით, მავრამ ჯერ
ვერ გავარღვიეთ იგიო
და ვერ დავამხვეთ სამუდმოთ

მისი წესი და რიგით.

მაგრამ მრწამს, როცა იქნება,
ჩვენც გავიმარჯვებთ მაზედო,
გავანადგურებთ სრულიად
და ვნახავთ ჩაგრულთ ცაზედო:

თავისუფლების დიად მზეს,
თანასწორობის — მთვარესო
და სანეტარო ერთობის —
ვარსკვლავსა მოელვარესო.

ბედნიერების მნათობებს
გულ-მკერდზე დავიკარგავთო
და მივეცემით სიხარულს,
სევდას შორს გადავკარგავთო“:

და შორს გაისმის უცხო ხმა
სევდიან — იმედიანი,
მას ბანსა აძლევს ბუჩქნარი
შრიალა ფოთლებიანი.

მთები კი იმწრებენ
ამ საუცხოვო ჰანგებსა
და ტყე-ველს უზიარებენ
აწმყო — მომავლის ამბებსა.

მ მ რ ც ხ ა ლ ს .

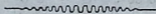

გებ მისთვის მოქაქიკი გაზაფხული რომ
გვახარო
და მით, ტანჯულ-წამებულნი, გვანუგეშო,
გაგვახარო?

მაგრამ, უნდა გამოგიტყდე: აყვავება მინდორ-ველის
ჩვენს იარას, გულის ტკივილს ვერ განკურნავს, ვერ
უშველის.

ჩვენ სულ სხვა გაზაფხულს ვნატრობთ მშვენიერს
და სანეტაროს:

მხოლოდ იგი გაგვახარებს და შეგვაშრობს ცრემლთა
წყაროს.

მ თ ა ს.

თავ, ბუმბერაზო! წვერვალი ზეცისთვის მი-
გბჯენია,
წამოჯდომიხარ ბარს თავზე, ღვარ-თქაფი
მოგივლენია,

უწყალოთ გიწამებია, გულს სევდა მოგიფენია,
ცრემლები მწუხარებისა უზომოთ დაგიდენია...

მაგრამ, ერთხელაც იქნება, ცა რისხვით შუბლსა
შეიკრავს,

მოიქუშება შავათა, ელვა გაკრავს და გამოკრავს;
იქექებს, მენი ძლიერი საშინლად დაიგრიალებს
და დაგეცემა თავზედა, შეგმუსრავს, გაგატიალებს!

Handwritten text in Georgian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

*
* *

ანთიადი,
ის დიადი
სხივგაშლილი კაშკაშებდა,
ცის კიდური
შუქმოსხმული
ვარდის ფერათ ეღვარებდა!
და წყვილიად
გულ-ზვიადი
სამუდამოთ გვშორდებოდა:
სულს ლაფავდა,
ძალს კარგავდა,
შავ ჯურღმულში ეშვებოდა.
თენდებოდა!
ყველა გრძნობდა
სიხარულს და ნეტარებას,
და ძალთა ძალს,
ვით ნატერისთვის,
უმღეროდა „ქებათ ქებას“.
მაგრამ ავი
კუბრებრ შავი
ღრუბელი კვლავ გაიშალა:
დაიფარა
ცის კამარა

და გამეფდა ბნელი ძალა.
 ბოროტ-სული
 წყეულ-კრული
 კვლავ მიეცა ნეტარებას:
 ხარობს, ღვინობს,
 კრიმაჭულობს...
 თან ავრცელებს ბოროტებას. •
 და ვინც გულით
 აგზნებულით
 სინათლისკენ მიიღტოდა,
 გამობდა ბნელსა
 საზარელსა,
 გაბედულათ მიიბრძოდა,—
 დევნის, სტანჯავს,
 ჯვარზე აკრავს,
 ასმევს ნაღველს, შხამს, სამსალას,
 გულს უგმირავს,
 სისხლს უყინავს,
 სიციცხლისას აცლის ძალას
 მაგრამ მოვა
 დრო, ამოვა
 ჩვენს ცაზე კვლავ განთიადი
 და თვის სხივებს
 სტყორცნის ღრუბლებს...
 გათენდება დღე დიადი!
 მზე უქჷმფენი

სანატრელი
გაშლის სხივებს სანეტაროს,
გაანათებს
გაანათლებს
ზესკნელ-ქვესკნელს, მთელ სამყაროს!
მაშ ჩვენც მისკენ,
სინათლისკენ,
გავსწიოთ ქედმოუხრელათ,
დავგმოთ ბნელი
საზარელი
მოვლენილი ჩვენდა მწყევლელათ!
და ბოროტსულს
შეჩვენებულს
მხნეთ ვებრძოლოთ გაბედულად,
ვიდრე საფლავს
ცივსა და შავს
არ გავეუთხრით იმას სრულად!!

განცხრომის უვილს.

მე ვტირი, ვტირი გულ ამოსკვნილი,
მწარეთ მიკვნესის ტანჯული სული
შენ კი იცინი, განცხრომის შეილო!
სიამით გიძგერს ბოროტი გული!

დეე იცინე, იცინე ტკბილათ,
შენთვისაც დაკრავს წამი საცრემლო:
სიმართლის ღმერთი დაჯდება ტახტზე
და მოედება შენს პარპაშს ბოლო!

მაშინ... ახ, მაშინ მე გავრცინებ,
ამიტოკდება სიამით გული,
შენ კი იტირებ, განცხრომის შეილო,
აგიკვნესდება გახრწნილი სული!

დავით აღმაშენებლის
სახეზე და დაბეჭდილია
თბილისში, 1958 წელს
საბავშვო ლიტერატურის
სამეცნიერო ცენტრის
გამომცემლობის მიერ
საბავშვო ლიტერატურის
სამეცნიერო ცენტრის
გამომცემლობის მიერ

კობეძე ქაჯაიძისაგან

ბოგანო გლახის მწუხარება.

ლე და ლამე მიწას დავსცქერ
მოუსვენრათ ვიქნევ თოხსა,
მაგრამ მაინც ვერ ვუშველე
მშიერ ცოლ-შვილს, წახრილ ქოხსა!

ბაღღები მთლათ შიშველი მყავს,
ცოლს არა აქვს თავსაფარი,
მე ტანთ ჩოხა არ მაცვია,
და ფეხებზე—ქალამანი!

მაგრამ ამას ვინ დაეძებს
და ვის ესმის ჩემი ჭირი:
კარს მადგიან მათრახებით
მამასახლისი და გზირი.

მიწა მაინც რომ მქონოდა
საკმარისი, საკუთარი
და მყოლოდა ერთი ძროხა
და იმასთან უღლათ ხარი,—
სუყველაფერს გაუძლებდი,
სუყველაფერს ავიტანდი
და ცხოვრების მძიმე უღელს

საფლავამდე მივიტანდი.

მაგრამ არაა მახადია,
ბოგანო ვარ, უქონელი,
მხოლოდ ძალა შემრჩენია,
ეს ცოცხალი საქონელი.

ვყიდი, მაგრამ ღღეს იმასაც
აღარა აქვს გასავალი
და, ორ ცეცხლში მომწყვდეულსა,
მეკიდება ჭმუნვის ალი!

*
* *

მშენიერი დილა იყო
მომხიბლავი, სანეტარო,
მზე ლაქვარდში დაცურავდა
კაშკაშებდა მთლათ სამყარო.

ბალში ვარდი იშლებოდა
ბუჩქნარებ ქვეშ ნაზი ია
და ლამაზათ ბიბინებდა
მთა და ბარი, გულ-მკერდ ღია!

ტოტებ გაშლილ კაკლის ხეზე
იჯდა ჩიტე ტურფა, ქრელი
და გალობდა უცხო ჰანგზე,
ბანს აძლევდა ტყე და ველი.

მე შორიდან შევეყურებდი,
მიტოკავდა ძალზე გული
და თან ასე შევნატროდი,
მის ტკბილი ხმით მოხიბლული:

„ნეტავი შენ, ჩიტუნიავ,
თავისუფლათ დანავარდობ,
ხან აქა ხარ, ხან იქა ხარ,
არას ჯავრობ, არას დარდობ!

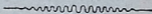
ღედამიწა ქვეშ გიგია,
თავს გახურავს ცა ლაქვარდი,

კაშკაშა მზე სხივებს გაფრქვევს,
ყნოსვას გიტკბობს ია-ვარდი!

ბედნიერი არსება ხარ,
ლალათ ცხოვრობ მთათ და ბარად,
ვერვინ გჩაგრავს, ვერვინ გტანჯავს,
ნეტარობ და სტკბეები მარად!..

მაგრამ უცბათ მომაგონდა,
რომ მასაც ყავს მჩაგვრელ-მტერი:
ქორ-მიმინო-არწივ-ორბი
და ბევრი სხვაც სისხლის მსმელი.

და ამევსო სვედით გული,
მომემატა წყლულზე წყლული
ვთქვი: „ცხოვრება უკუღმართი
ჩაგვრაზეა აგებული!“

პითსვის დაწყებადვი კთხსვთ გაცსწორთთ შჷმღვი შჷცთთმანი:

დაბეჭდილია:

უნდა იყოს:

"	12	"	1	ქვე. ჩათვლი	ჩათვლილი
"	23	"	4	მად. მსხვერპლი	მსხვერპლი
გვ.	42	სტრუქონი	6	მად. დავიძარხე	დავიძახე
"	"	"	8	" ჩაგრულთა	ჩაგრულნო
"	46	"	9	" გავიცან	გავიცან
"	67	"	13	" ბოდავს: შორს,	ბოდავს: „ შორს, შორს,
"	70	"	2	ქვე. ვებრძოლებით	გებრძოლებით
"	"	"	1	" შევაკვდებით	შევაკვდებით!
"	74	"	12	მად. გამოზდილო	გამოზდილოო.
"	"	"	19	" სამართლისთვის	სამართლისთვის
"	83	"	8	ქვე. ცის,	იცის,
"	90	"	6	ქვე. მიმაშუროთ	მივაშუროთ
"	98	"	11	" გულ-მკედრი	გულ-მკერდი
"	99	"	1	" კვენისის	კვენისის და
"	102	"	3	" უფსკურულში	უფსკურულში
"	"	"	5	" სასწადელსა	საწადელსა
"	111	"	5	მად. თან ცდილობს თან	ცდილობს მარად რომ
"	111	"	8	" ეიზდება	ეზიზდება
"	"	"	7	" ხალხის ქირზე,	ხალხის ვარამზე.
"	112	"	3	" კვლავ გადამე-	კვლავ გადაგეთარა.
				ფარა	
"	115	"	1	მად. მოკვდები	მოგკვდები
"	137	"	4	ქვე. იმეოებენ	იმეორებენ
"	140	"	7	" ვით ნატვრისთვის	ვით ნატვრის თვალს
				მარად,	რომ

ს ა რ ჩ ე ვ ი .

სიმღერა	3 გ.
ნაწყვეტი	4.
ნაწყვეტი	4.
* *	5.
ნაწყვეტი	6.
მე ცოცხალს ვტირო	7.
არის ის გასაკიცხავი	8.
მუშის ლილინი	10.
* *	11.
ნაწყვეტი	12.
მგოსნის სიმღერა	13.
ამონაცუნესი	14.
* *	15.
ცხვრები და დათვი	16.
ვითომდა იგიც ქრისტიანია	18.
მეგობარს	20.
* *	21.
რა მალონებს	22.
ჩემი აღსარება	23.
გაზაფხული	24.
სიზმარი	25.
სიმღერა	27.

II.

ცისკარი	28.
* *	29.
დღეს შობაა	30.
სიმღერა	32.
საახალწლო სიმღერა	33.
მშიერი	34.
*	37.
* *	40.
№-ს (მიბაძე-ადანეგრისა)	41.
სალამო ზღვის პირათ	42.
*	43.
* *	44.
ლოთი	45.
მეხის გავარდნის წინ	47.
№-ს	48.
ნაწყვეტი	50.
ორი სურათი	51.
ჩემი ნატვრა	53.
ამონაკვნესი	56.
სალამომდი ქარხანაში, სალამოს სამიკიტნოში	57.
ლარიბის პასუხი	59.
ლომი და არწივი	60.
გლახაკი	61.
ვაშა	62.
ამონაკვნესი	63.
*	64.
* *	65.
განცხრომის შვილი	66.
*	67.
* *	68.
მეზღეაურების სიმღერა	69.

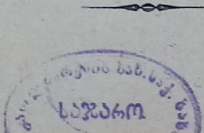
III.

* *	66.
ქუჩაზე	67.
ზღვას	69.
სიმღერა	70.
ავათყოფის გოდება	71.
დედას	72.
გაზაფხული	73.
განა ეს მოსათმენია	74.
შევარდენი	76.
ბოგანო	78.
ციმბირში მიმავალი	80.
როკაპის მწუხარება	82.
* *	85.
ამონაკენესი	86.
შეგნებული გლეხის სიმღერა	87.
* *	88.
კრება	89.
პროლეტარიატის სიმღერა	92.
ნაწყვეტი	93.
ამონაკენესი	94.
მტარვალს	97.
გმირის საფლავზე	98.
17 ოკტომბრის სახსოვრათ	99.
ხსნა ბრძოლაშია	100.
ზღვას	102.
ჩვენ წინ მივდივართ	103.
სამაისო	104.

IV.

შიშხილის მსხვერპლი	105.
ტყვე	107.
სოფელში	109.
ჩვენი დროის იუდა	111.
ცისკარს	112.
სახრჩობელა	114.
მკედელი	116.
შეშლილი	117.
მწუხარე დედა	119.
ამონაკვნესი	122.
ქუჩაზე	123.
გაზაფხულს	124.
პროლეტარიატის აღსარება	125.
ამონაკვნესი	126.
სააღდგომო	127.
ციმბირელის გოდება	128.
სიმართლის ღმერთი ტახტზე დაჯდება	130.
ნანინა	131.
ამონაკვნესი	133.
ნაკადული და მგოსანი	135.
მერცხალს	138.
მოას	139.
*	140.
* *	143.
ვანცხრომის შვილს	144.
ბოგანო გლეხის მწუხარება	146.
* *	

მ უ თ ა ი ს ი

კანტორა „**იმერეთში**“ (აღიქსან-
დროვის ქ. № 5) და „წიგნების შკაფ-
ში“ ვაგზალზე მოითხოვეთ ყოველ
დღე ყოველნაირი ადგილობრივი და სა-
ცხატო ყურნალ-გაზეთები და ახლად
გამოსული წიგნები.

საქართველო საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა აკადემია

ქუთაისში.

გამოცემულია

1. როგორ ცხოვრობდნენ ადამიანები ძველათ—
დ. კუდრიავსკისა—გამოცემა II-რე . . . ფ. 20 კ.
 2. „ანარქიზმი“—ნ. შ.—ნიასი. . . ფ. 30 კ.
 3. „ციკარი“—ლექსები—მ. რუხაძისა—გამოცემა III. . . ფ. 25 კ.
- ზემოთ ჩამოთვლილი წიგნები იყიდება გარდა ქუთაისისა:
1. ბათუმში—წიგნის მალაზია—ნ. ფირცხალაშვილისა (ნური) და „წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 2. სამტრედიის—„წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 3. ფოთი—ი. კობრეიძესთან (უპრაღაში).
 4. ახალ-სენაკი—წიგნის მალაზია „სინათლე“-ში.
 5. რუსთაველი—გაზეთების აგენტ დლონტთან.
 6. ჩოხატაური—წიგნის მალაზია „სინათლე“-ში.
 7. ლანჩხუთი—წიგნის მალაზია შ. ცინცაძისა.
 8. ხონი—წიგნის მალაზია ა. შებუკისა.
 9. ნაოვალზი—მასწავლებელ ვ. ქალაგანიძესთან.
 10. წმინდა (რაკაშია)—ვ. კვიციანიძესთან.
 11. ლაილაში—(ლენხუმში) კ. აღმაშენებელთან.
 12. ბეგრული—მ. კბილაძესთან.
 13. ყვირილა—წიგნის მალაზია მ. გაჩიჩილაძისა.
 14. ზიათურა—ლ. მოსეშვილთან.
 15. მიხაილოვი—„წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 16. შორი—წიგნის მალაზია მ. არჩვაძისა.
 17. თფილისი—წიგნის მალაზიებში: წერა-კათხვის გამაგროვებელ საზ. ანხ. „სორაპანის“, „ნოვოიარჩი“ და „წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 18. ბანჯა—„წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 19. ბაქო—წიგნის მალაზია „სოტრუდნიკში“ და „წიგნების შკაფში“—ვაგზალზე.
 20. თელავი—წიგნის მალაზია „ცოდნის წყარო“.

